

Sefanja

Rechtvaardigheid over Jeruzalem

Raymond R. Hausoul

SEFANJA
Rechtvaardigheid over Jeruzalem

Sefanja

Rechtvaardigheid over Jeruzalem

Versie: 20.05 (mei 2020).

Dr. Raymond R. Hausoul

© 2020 Raymond R. Hausoul

Vind de nieuwste materialen op <https://raymondhausoul.be>.

58-16788-103044

© 2020 –All rights reserved.

No part of this publication may be reproduced or be shared in any form
without permission in writing from the autor.

Sefanja

Rechtvaardigheid over Jeruzalem

Raymond R. Hausoul

Inhoudsopgave

1 Inleiding.....	9
1.1 Boodschap.....	9
1.2 ***Profeet van Jahwehs dag.....	10
1.3 De rol van de Twaalf.....	12
1.3.1 <i>Hosea, Joël, Amos</i>	14
a Hosea-Joël.....	14
b Joël-Amos.....	15
1.3.2 <i>Obadja, Jona, Micha</i>	15
a Amos-Obadja.....	15
b Obadja-Jona.....	16
c Jona-Micha.....	16
1.3.3 <i>Nahum, Habakuk, Sefanja</i>	16
a Micha-Nahum.....	16
b Nahum-Habakuk.....	17
c Habakuk-Sefanja.....	17
1.3.4 <i>Haggai, Zacharia, Maleachi</i>	17
a Sefanja-Haggai.....	17
b Haggai-Zacharia.....	18
c Zacharia-Maleachi.....	18
1.3.5 <i>Maleachi-Hosea-Jeremia</i>	18
1.3.6 <i>Overkoepelende elementen</i>	18
1.4 ***Literaire opbouw.....	19
2 Schematisch overzicht van Sefanja.....	21
3 Opschrift (1:1).....	23
4 Het leven in Juda (1:2-2:3).....	27
5 Het leven op aarde (2:4-3:8).....	39
5.1 De volken in het westen (2:4-7).....	39
5.2 De volken in het oosten (2:8-11).....	41
5.3 De volken in het zuiden (2:12).....	42
5.4 De volken in het noorden (2:13-15).....	43
5.5 Oordeel over Jeruzalem en de volken (3:1-8).....	44
6 Het leven in het messiaanse rijk (3:9-20).....	49
7 Literatuurlijst.....	55

Over de auteur

Dr. Raymond R. Hausoul (1979) heeft een doctorsgraad in de theologie (Leuven, *Evangelisch Theologische Faculteit*, 2017). Hij is predikant in Ieper en spreekt regelmatig in andere kerken.

Naast zijn verbondenheid als spreker en docent aan verschillende organisaties is hij wetenschappelijk onderzoeker aan de ETF. Zijn onderzoek richt zich op de thematiek van de nieuwe schepping, het koninkrijk van God en de vernieuwing door Gods Geest. Raymond is gehuwd met Belinda en beiden genieten van hun twee zonen, Adriël en Ilja.

<https://raymondhausoul.be>

Afkortingen van Bijbelboeken

Gn	Genesis	Js	Jesaja	Rm	Romeinen
Ex	Exodus	Jr	Jeremia	1Ko	1 Korintiërs
Lv	Leviticus	Kl	Klaagliederen	2Ko	2 Korintiërs
Nm	Numeri	Ez	Ezechiël	Gl	Galaten
Dt	Deuteronomium	Dn	Daniël	Ef	Efeze
Jz	Jozua	Hs	Hosea	Fp	Filippenzen
Re	Rechters	Jl	Joel	Ko	Kolossenzen
Rt	Rut	Am	Amos	1Ts	1 Tessalonicenzen
1Sm	1 Samuël	Ob	Obadja	2Ts	2 Tessalonicenzen
2Sm	2 Samuël	Jn	Jona	1Tm	1 Timoteüs
1Kn	1 Koningen	Mi	Micha	2Tm	2 Timoteüs
2Kn	2 Koningen	Na	Nahum	Tt	Titus
1Kr	1 Kronieken	Hk	Habakuk	Fm	Filemon
2Kr	2 Kronieken	Sf	Sefanja	Hb	Hebreeën
Ea	Ezra	Hg	Haggai	Jk	Jakobus
Ne	Nehemia	Zc	Zacharia	1Pt	1 Petrus
Es	Ester	Ml	Maleachi	2Pt	2 Petrus
Jb	Job	Mt	Matteüs	1Jh	1 Johannes
Ps	Psalmen	Mc	Marcus	2Jh	2 Johannes
Sp	Spreuken	Lc	Lucas	3Jh	3 Johannes
Pr	Prediker	Jh	Johannes	Jd	Judas
Hl	Hooglied	Hd	Handelingen	Op	Openbaring

Andere werken

Tob	Tobit	2Mak	2 Makkabeeën	BJr	Brief van Jeremia
Jud	Judit	Wijs	Wijsheid	TDn	Daniël (Grieks)
TEs	Ester (Grieks)	Sir	Sirach	Man	Manasse
1Mak	1 Makkabeeën	Bar	Baruch		

Bijbelvertalingen

BGT	Bijbel in Gewone Taal (2014)	NBG	Nieuwe Vertaling (1951)
GNB	Groot Nieuws Bijbel (1996)	NBV	Nieuwe Bijbelvertaling (2004)
HB	Het Boek (1997)	SV	Statenvertaling (1977)
HSV	Herziene Statenvertaling (2010)	TE	Telosvertaling (1982)
LXX	Griekse Septuaginta (250–50vC)	Vg	Latijnse Vulgaat (390–405nC)
NB	Herziene Naardense Bijbel (2014)	WV	Willibrordvertaling (1995)

Bij de hoofdstuk- en versindeling is gekozen voor de indeling van de NBV, aangezien deze brede ondersteuning vindt in wetenschappelijke uitgaven van de Hebreeuwse (BHS) en Griekse tekst (NA28). Waar geen Bijbelboek genoemd wordt, gaat het steeds om het boek dat eerder in de context is vermeld. Verder wordt de Godnaam getrouw weergegeven met ‘Jahweh’ en niet eigenhandig door HERE of iets dergelijks vervangen.

1 Inleiding

Wees stil voor het aangezicht van de Heer Jahweh, want nabij is de dag van Jahweh. Ja, Jahweh heeft een offer bereid, Zijn genodigden geheiligd.’ (Sf1:7).

1.1 Boodschap

Sefanja opent met het uitspreken van het oordeel over de hele schepping (1:2-3). De profeet herinnert met zijn woorden aan de grote watervloed (Gn6:7; 7:4) en keert de schepping volledig om: mensen, beesten, vogels en vissen, worden door het oordeel getroffen (1:3). Alles komt om, niemand wordt gered, alles wordt kaal gemaakt. Ook Jeruzalem en Juda zal dit oordeel raken. Zij aten van twee walletjes en zochten hun heil bij Jahweh én de afgoden (1:4-6). God kaart dit syncretisme aan via de profeet. Sefanja roept de stad op om te zwijgen. Het volk moet beseffen dat de dag van Jahweh nabij is (1:7,14). De dag van Gods verlossing wordt een dag van onheil voor alles wat zich op aarde met het kwaad verbindt. De feestmaaltijd die God aanricht (vgl. Js25:6-8) is daardoor geen moment van hoop voor Jeruzalem. Zijn inwoners zullen het slachtoffer zijn van de slachting die Jahweh gaat voorbereiden. God bezoekt de ongerechtigheden van hen die alleen zichzelf verrijkten en God niet oprecht zochten (1:7-11). Hij doorzoekt de stad met een lamp, zoals een rechercheur op zoek gaat naar de zelfgenoegzame rijkards (1:12-13). Sefanja breidt die aankondiging meteen naar de hele schepping uit. Hij gebruikt militaire termen, zoals strijders, hoorngeschal, krijgsschreeuw, vestingsteden en hoge torens om de dag verder aan de volken te beschrijven (1:14-18).

In deze aankondiging van het onheil klinkt er echter ook een oproep van hoop. Sefanja daagt zijn volk uit om God te zoeken, voor de dag van Jahweh aanbreekt (2:1-2). Ook die uitspraak wordt naar de hele schepping verbreedt. Allen die willen ontkomen op de dag van Jahwehs toorn, kunnen dat enkel doen door God, gerechtigheid en nederigheid te zoeken. De toorn staat vast en zal niet afgehouden worden, maar ‘misschien’ is God genadig over hen die zich op die manier tot hem keren (2:3).

Daarna klinkt het onheil over de volken bij de profeet (2:4-15). Er is sprake van Gods oordeel over vier Filistijnse plaatsen in het westen (2:4-7) en over Moab en Ammon in het oostelijke Overjordanse (2:8-10). Over de zuidelijke Cusjieten, die dikwijls met Egypte tegen Juda samenspannen (2:12) en over Assyrië dat Israël vanuit het noorden benauwd (2:13-15). In het centrum van deze afkondigingen staat de uitspraak dat alle kustlanden voor Jahweh zullen neerknielen, zoals de profeet Jesaja al afkondigde (2:11; vgl. Js2:2; 41:1,5; 42:4,10,12; 49:1; 51:5).

Nadat Jahweh zich tot de volken richtte, keert Hij zich in 3:1-7 eerst weer tot Jeruzalem en vervolgens tot de volken (3:8) om beiden bewust te maken van hun ongerechtigheden. Het vers 3:8 is hierbij bijzonder, omdat het alle letters van het Hebreeuwse alfabet bevat en het enige vers in het Bijbelboek Sefanja is dat uitvoerig vermeldt dat Jahweh de hele schepping zal bezoeken (vgl. 1:2,18). Meteen daarop is het laaiende vuur van Gods oordeel voorbij en klinkt in 3:8-13 de zegen van het leven in Gods land. Sefanja komt zo tot een climax waarin hij de zegen voor de schepping beschrijft. Net als andere profetische boeken noemt Sefanja de vreugde die er straks zal zijn bij Israël en de dochter van Sion (vgl. Js12:4-6; 54:1; Zc2:14; 9:9-10; Jl2:21-24). Het boek eindigt met de oproep tot de aanhef van een jubellied. Sion mag weten dat God haar in de toekomst herstel zal bieden (3:14-20). Dit vrolijke geluid zal het bittere geschreeuw van de krijger dan doen vergeten (Sfl:14). De wereld mag weten dat er voor hen die alleen op Jahweh vertrouwen er vrede, harmonie en redding zal zijn. Net als bij Micha is er hierbij oog voor Gods koningschap (Mi4:7; Sf3:15). Acht keer vernemen we in deze slotwoorden van Sefanja 3:17-20 dat God Degene is die wil: 'Ik wil'. De zegen zal door Jahweh zelf worden verwerkelijkt. Hij is het die het volk genadig ontmoet.

1.2 ***Profeet van Jahwehs dag

Sefanja sluit de profeten van voor de ballingschap af. Hij was een tijdgenoot van Nahum, Habakuk en Jeremia. De profeet leefde op een moment dat de macht van Assyrië nog niet was verbroken (627-614vC, Sf2:13-15) en Nineve nog niet was gevallen (612vC). Het was een tijd die zich in Jeruzalem kenmerkte door het nodige syncretisme (1:8-9).

Aan het begin van zijn boek verbindt Sefanja zijn profetische dienst met de tijd van koning Josia. Deze koning begint zijn koningschap als hij acht jaar oud is (640vC). Hij zoekt Jahweh als hij zestien jaar is en begint met een eerste kleine reformatie (632vC, 2Kr34:3). Vervolgens voert hij

een grotere reformatie door als hij twintig jaar oud is (628vC, 2Kn22-23; 2Kr34:8) en vindt op zesentwintigjarige leeftijd het wetboek (622vC). Die vondst versterkt zijn reformatie.

Leefde Sefanja voor of na de reformaties van deze koning? De laatste keuze verklaart de uitdrukking ‘het overblijfsel van Baäl’ (1:4). Dit zijn dan de resten van Baäl die door de reformatie niet werden opgeruimd. Ook bij de profeet Jeremia ontdekken we dat er veel afgoderij in het land na Josia’s eerst reformatie in 622vC overblijft (Jr2:11,20,23,27-28; 3:2). De reformatie drong niet door tot het hart. Een nadeel bij een datering van Sefanja na de reformatie is dat de profeet nergens in zijn Bijbelboek naar deze tijd van vernieuwing verwijst. Dat motiveert om aan een datering na het begin van Josia’s regering (640vC) en voor de grote reformatie (622vC) de voorkeur te geven.¹ Een moeilijkheid hierbij is dat Sefanja meerdere keren uit Deuteronomium citeert. Deze toespelingen hoeven echter niet met de vondst van het wetboek te maken hebben, omdat het bij het wetboek om een specifiek deuteronomistisch werk gaat dat voor de koning bestemd is. Het boek Deuteronomium was niet onbekend bij de rechtvaardigen.

De stad Jeruzalem speelt in het Bijbelboek Sefanja een voorname rol. Vaak wordt verondersteld dat Sefanja uit deze stad afkomstig is.² Toch is Sefanja volgens de traditie uit Sabactata, in het stamgebied van Simeon, afkomstig.³ Daar is ook zijn graf te vinden. Verder is er over Sefanja niets bekend. Zijn naam betekent ‘Jahweh beschermt’ en wordt door meerdere personen in de Bijbel gedragen.⁴

In het Bijbelboek komt tot uiting dat Sefanja goed bekend is met de heilige plaats Jeruzalem. Zo noemt hij de noordelijke stadswijken (1:10-11), de door de overheid veroorzaakte maatschappelijke problemen (3:1-5)

1 William L. Holladay, “Reading Zephaniah with a Concordance: Suggestions for a Redaction History,” *Journal of Biblical Literature* 120, no. 4 (2001): 672; Richard D. Patterson, *Nahum, Habakkuk, Zephaniah*, *Wycliffe Exegetical Commentary* (Chicago: Moody, 1991), 276; David W. Baker, *Nahum, Habakkuk and Zephaniah: An Introduction and Commentary*, *Tyndale Old Testament commentaries* 27 (Nottingham: InterVarsity, 1988), 91; Martin Holland, *Die Propheten Nahum, Habakuk und Zephania*, *Wuppertaler Studienbibel* (Wuppertal: Brockhaus, 1986), 107; Adam S. van der Woude, *Habakuk, Zefanja*, *De prediking van het Oude Testament* (Nijkerk: Callenbach, 1985), 82, 86; Samuel M. Lehrman, “Zephaniah,” in *The Twelve Prophets*, ed. Abraham Cohen, Soncino (Londen: Soncino, 1983), 231; Leon J. Wood, *The Prophets of Israel* (Grand Rapids: Baker Book House, 1979), 320; Jan Ridderbos, *De kleine profeten*, 3rd ed., *Korte Verklaring der Heilige Schrift, met nieuwe vertaling* (Kampen: Kok, 1966), II:181; H.A. Hanke, “Zephaniah,” in *The Wycliffe Bible Commentary*, ed. Charles F. Pfeiffer (Nashville: Southwestern, 1964), 883.

2 Zo bijvoorbeeld: van der Woude, *Habakuk, Zefanja*, 79.

3 [Anonymus], “Vitae Prophetarum: Leven van de profeten,” in *De profeten: Joodse en christelijke legenden uit de oudheid*, trans. Pieter W. van der Horst (Amsterdam: Athenaeum-Polak & Van Gennep, 2001), 89.

4 2Kn25:18; 1Kr6:37; Jr21:1; 29:25,29; 37:3; 52:24; Zc6:10,14.

en het syncretisme dat de eredienst van Jahweh aantast (1:4-5; 3:1-5). Net als Jesaja is Sefanja aan Sion gehecht en neemt hij in Jeruzalem waar hoe de hoogmoed zich tegenover God manifesteert (3:5,11,14-17). Het oordeel over de stad wordt daardoor afgekondigd. Enkel wie God trouw is ontvangt de beloofde zegeningen (2:3, 8-12; 3:12).

┆ [Lijkt de tijd van Sefanja erg op onze tijd?](#)

Volgens Carl Keil bevat Sefanja in beknopte vorm de fundamentele thematiek van oordeel en verlossing die door nagenoeg elke profeet wordt aangestipt.⁵ Martin Bucer schreef daarover al in 1528: ‘Als iemand de geheime uitspraken van de profeten beknopt in één boek wil vinden, laat hij Sefanja lezen.’⁶ Zeven keer spreekt Sefanja zo over de ‘dag van Jahweh’. Deze dag van Jahweh is een sleutelbegrip (1:7-10,12,14-16,18; 2:2-3; 3:8,11,16,19-20). Terwijl ook profeten als Micha, Nahum en Habakuk weet hebben van deze oordeelsdag, spreken Sefanja en Joël er het duidelijkst over.⁷ Sefanja is zo een compendium van andere profeten. De consequentie van de dag van Jahweh is de oproep tot verootmoediging en omkeer (2:1-3). Er is wel sprake van uitstel van het oordeel, maar niet van afstel. De bescherming, waarnaar Sefanja’s naam verwijst, verkondigt de profeet aan wie in ootmoed Jahweh vertrouwt.

In het NT wordt het thema van de dag van Jahweh voortgezet. Er is sprake van ‘de dag van de Heer’ (1Ts5:2; 2Ts2:2) en van ‘de dag van Christus’ (1Kor1:8; 5:5; 2Kor1:14; Fp1:6,10) en ‘de dag van God’ (2Pt3:12). De nabijheid van deze dag wordt eveneens door Jezus en de apostelen onder de aandacht gebracht (Lc21:34; 1Ts5:2; 2Pt3:10; Op3:3; 16:15). Hoe die uitspraken in relatie staan met de oudtestamentische verkondiging zal in de context daarvan moeten worden besproken. Vast staat dat het NT evenals het OT uitziet naar de terugkeer van een overblijfsel. Dat is het volk van God dat uiteindelijk deel krijgt in de zegeningen die Hij vanouds voor deze schepping in gedachte heeft en die uiteindelijk uitmonden in de voltooiing van de nieuwe hemel en de nieuwe aarde.

1.3 De rol van de Twaalf

5 Carl F. Keil and Franz J. Delitzsch, *Minor Prophets*, Commentary on the Old Testament 10 (Grand Rapids: Eerdmans, 1988), 437; Larry L. Walker, “Zephaniah,” in *Daniel and the Minor Prophets*, ed. Frank E. Gaebelien, vol. 7, Expositor’s Bible Commentary (Grand Rapids: Zondervan, 1985), 539.

6 Geciteerd bij: Keil and Delitzsch, *Minor Prophets*, 437.

7 John M.P. Smith, *A Critical and Exegetical Commentary on the Books of Micah, Zephaniah and Nahum*, International Critical Commentary (Edinburgh: T&T Clark, 1928), 176.

De twaalf kleine profeten zijn dikwijls opgevat als één samenhangend geheel. Hoewel elke kleine profeet in de Hebreeuwse tekst een slotwoord heeft dat het aantal verzen van het boek noemt, ontbreekt de gangbare aanduiding van het centrum hierin. Aan het einde van Maleachi wordt Micha 3:12 als centrum genoemd en het totale aantal verzen van de Twaalf vermeldt.

De term ‘twaalf profeten’ is tegenwoordig ingeburgerd. Jezus Sirach, 4 Ezra en Josephus Flavius gebruiken die term al in de tweede eeuw voor Christus.⁸ Elke canonlijst herhaalt vanaf die tijd die gedachte.⁹ Handelingen verwijst naar deze twaalf profeten met de term ‘profeten’ (7:42; 13:40). De twaalf vormen één geheel en zijn met elkaar verbonden. Het ging volgens Hiëronymus van Stridon (347–420) om ‘één boek van twaalf profeten’. Aurelius Augustinus (354–430) duidde deze boeken aan als ‘kleine profeten’.¹⁰ ‘Klein’ verwees hierbij niet naar het belang, maar naar de geringe lengte van 1050 verzen en 21.837 woorden die de twaalf profeten samen in beslag namen. Hun lengte was namelijk veel korter dan dat van de grote profeten. Ezechiël bestond bijvoorbeeld uit 1273 verzen. Qua omvang in het aantal woorden presenteren de Twaalf zich hierbij als volgt:

01. Hosea 3.615	04. Obadja 440	07. Nahum 855	10. Haggai 926
02. Joel 1.447	05. Jona 1.082	08. Habakuk 1.011	11. Zacharia 4.855
03. Amos 3.027	06. Micha 2.118	09. Sefanja 1.141	12. Maleachi 1.320

Qua indeling kozen de joden er bij de samenstelling van de Twaalf voor om, zolang het noordrijk Israël bestond, telkens een profeet die zich richt tot Israël af te wissel met een profeet die zich richt tot Juda. Na de val van het noordrijk profeten de laatste drie profeten enkel nog in het zuidrijk. De rangschikking van de kleine profeten is daardoor vrij stabiel.¹¹ Paul House verdeelt de kleine profeten in drie gedeelten:¹² Verbond en kosmische zonden (Hs-Mi), verbond en kosmische straf (Na-Sf) en hoop en herstel (Hg-Ml). Hierdoor ontstaat de volgende indeling:

8 ben Sira 180vC, 49:10; Pseudo-Ezra 120nC, 14:45; Josephus 1996–1998b, I.38–41.

9 4QXIIa,c,e,g; 8HevXIIgr; Ellis 1990; Wolfe 1935, 126.

10 Augustinus 1983, 18.29.

11 Beck 2006, 575; Scharf 1998, 1–6; Fuller 1996, 91–95; Albertz, Nogalski, and Wöhrle 2012.

12 House 1990, 72.

Voor de ballingschap						Na de ballingschap					
VERBOND EN KOSMISCHE ZONDEN						VERBOND EN KOSMISCHE STRAF			HOOP EN HERSTEL		
N	Z	N	Z	N	Z	N	Z	N	Z	Z	Z
Hosea	Joël	Amos	Obadja	Jona	Micha	Nahum	Habakuk	Sefanja	Haggai	Zacharia	Maleachi

Uit de afzonderlijke boeken blijkt dat de kleine profeten in deze volgorde ook thematisch met elkaar verbonden zijn. Onderstaande observaties verduidelijken dit. Dat de profeten hierbij hun namen aan het begin van hun werk vermelden, is vrij uniek.¹³ Destijds waren teksten vaak anoniem, zoals dat het geval is met andere Bijbelboeken.

1.3.1 Hosea, Joël, Amos

Al deze drie werken beginnen op soortgelijke manier: ‘Het woord van Jahweh dat kwam tot’ (Hs1:1; Jl1:1), ‘Het woord van ... dat hij zag’ (Am1:1). Hosea en Amos vermelden hierbij koning Uzzia en koning Jerobeam als regerende vorst. Daardoor treden beide profeten op als tijdsgenoten. Joël vormt hierbij een tegenpool. Hij vermeldt geen enkele koning.

a Hosea-Joël

Hosea opent de Twaalf. De uitdrukking ‘Het begin dat Jahweh sprak, gebeurde tot Hosea’ (1:2) wordt graag opgevat als aanduiding dat Hosea de reeks van de Twaalf opent of begint.¹⁴ Hosea is daarbij tegelijk met Jesaja verbonden. Zo noemt het opschrift in Hosea 1:1 alle vier koningen van Juda die we in Jesaja terugvinden: Uzzia, Jotam, Ahaz en Hiskia. Ook de namen van beide profeten zijn met elkaar verbonden. Jesaja betekent ‘Jahweh redt’ en Hosea betekent ‘redding’. Verder dienen zowel Jesaja als Hosea hun kinderen bijzondere namen te geven (Js7:3; 8:1-4; Hs1:3-12).

Hosea en Joël roepen het volk op om tot Jahweh terug te keren. In beide situaties gebruiken beide profeten dezelfde woorden (Hs14:2-4; Jl2:12-14). In Joël wordt wel niet beschreven hoe het volk op deze oproep reageert. Wel roept de profeet, evenals Hosea, het volk op om de woorden die hij uitsprekt te herhalen. Bij Hosea klinkt die oproep aan het slot

¹³ Schart 2007, 140.

¹⁴ Möller 1986, 276.

(14:10) en bij Joël aan het begin (1:2-3). De profeet Hosea introduceert waardoor er in Joel verschillende plagen over het land komen. Hosea eindigt namelijk met de belofte van een vruchtbaar land en Joël tekent aan het begin een door droogte geplaagd land. De reden hiervoor noemt Joël niet. Die is te vinden in Hosea. Verbindingswoorden tussen Hs14:5-10 en Jl1:1-12 zijn: bewoners, koren en wijn.

b Joël-Amos

Beide profeten spreken over het oordeel op de dag van Jahweh (Jl1:15; Am5:18; vgl. Js13:6) en over een sprinkhanenplag (Jl1:4; Am4:9). Aan het begin citeert Amos citeert uit het slot van Joël: 'Jahweh brult uit Sion en verheft zijn stem uit Jeruzalem' (Am1:2; Jl4:16a). Verbindingswoorden tussen Joëls slot en Amos begin zijn: Tyrus, Filistijnen, Jeruzalem, Edom, Sion, Jahwehs brullen. Het thema van de volken komt hierbij op de voorgrond aan het einde van Joël en begin van Amos. Ook is er nog een parallel tussen Am9:13 en Jl4:18.

Daarnaast valt het op dat er verschillende parallellen tussen Joel en de andere kleine profeten bestaan.¹⁵ Deze parallellen tonen dat de uitspraken van Joël een doorwerking hadden en telkens geactualiseerd werden.¹⁶ Het profetische woord dat in vroegere generaties klonk werd dan herhaald, omdat de rechtvaardigen beseften dat Jahweh betrouwbaar was en zijn beloftes zou vervullen.

1.3.2 Obadja, Jona, Micha

a Amos-Obadja

Amos 9:12 verwijst naar Israël dat in de toekomst Edom in bezit neemt. Obadja sluit hierop aan door vanaf het begin te spreken over Edoms val. Jakob verdrijft Edom, die de berg Sion in bezit neemt, en neemt Edom in bezit (1:17-21).¹⁷ Verbindingswoorden tussen Amos slot en Obadja's begin zijn: ook als, vandaar, op die tijd, Edom, volken, berg, zoeken, neerstorten.

15 Ob1:10//Jl4:19; Ob1:11//Jl4:3; Ob1:15//Jl1:15; 4:4; Ob1:17//Jl3:5; Mi4:3//Jl4:10; Jn3:9//Jl2:14; Jn4:2//Jl2:13; Na2:11//Jl2:6; Sf1:7//Jl1:15; Sf1:14-15//Jl2:2; Sf1:16//Jl2:1; Zc14:2//Jl4:2; Zc14:8//Jl4:18; Mi3:2//Jl2:11; Mi3:4//Jl2:31; Mi3:23//Jl2:11. Vgl. Wood 1979, 267; Archer 1974, 311.

16 Watts 1975, 2.

17 Shepherd 2008, 187.

b Obadja-Jona

Evenals Obadja richt Jona een oproep tot bekering tot de heidenen. In tegenstelling tot Obadja gaat deze oproep niet tot Edom, maar tot Assyrië. Beide profeten tonen hierbij wat er zal gebeuren op de dag van Jahweh (vgl. Ob1:15a).¹⁸ Zoals Obadja Gods oordeel toont over de volken als zij zich van God blijven afkeren, openbaart Jona Gods genade voor de volken als zij zich tot God keren. Jona wil dat Nineve op dezelfde manier geoordeeld wordt als Edom (Jn4:5; Ob1:12).¹⁹ Tegelijk is er ook een relatie met Joel, het centrale boek van het eerste blok van drie in de Twaalf (Jn3:7-9//Jl2:12-14; Jn3:7-8//Jl1:13-14).

Als we rekening houden met het totale blok van de profeten, ontstaat er een stramien van 7-1-7. De eerste zeven boeken worden door Jeremia geopend en door Obadja gesloten. Beide boeken hebben grote parallellen. Zo vinden we de profetie van Obadja over Edom in Jeremia 49:7-22 terug. Deze profetie over Edom staat in Jeremia in het centrum van de negen aankondigingen over de volken. Ook staat er profetie over Edom centraal bij Amos, die zeven volken aanspreekt (incl. Juda en Israël), en staat Edom aan het begin van Maleachi (1:2-5).²⁰

c Jona-Micha

Jona spreekt over de zegen voor Assyrië; Micha spreekt over Assyrië als instrument van Jahweh. Als we rekening houden met de totaliteit van de profeten, ontstaat er een structuur van 15 profeten, waarbij Jona in het centrum staat (7-1-7).²¹ De Assyrische macht die een dreiging vormt voor het volk van God wordt in dit boek door God bedreigt en verlost.

1.3.3 Nahum, Habakuk, Sefanja

a Micha-Nahum

Micha noemt Assyrië Jahwehs instrument en Nahum spreekt het uiteindelijke oordeel uit over Assyrië. Beiden kijken de profeten vooruit naar de bode die vrede brengt (Mi5:4; Na2:1). Tegelijk herhaalt Na1 de thematiek van Gods toorn en Gods zegen uit Mi7. Verbindingswoorden tussen Micha's slot en Nahum's begin zijn: vijand, duisternis, Basan, Karmel, land, stof, rivier, toorn.

¹⁸ Wolff 1986, 75–76.

¹⁹ House 1990, 83.

²⁰ Koorevaar 2018, 144–145.

²¹ Lescow 1993, 186–187.

b Nabum-Habakuk

Nahum opent met een eschatologische lofzang (1:1-8), terwijl Habakuk afsluit met een eschatologische lofzang (Hk3). Tevens kijkt Hk3:16 met de uitdrukking ‘dag van de benauwdheid’ terug naar de ‘dag van de benauwdheid’ waarvan Nahum eerder in 1:7 sprak. Verbindingswoorden tussen Nahums slot en Habakuks begin zijn: paard, ruiters, vreten, gevangen, volken, kwaad, koning.

c Habakuk-Sefanja

Door de oproep in Hk2:20: ‘Jahweh troont in zijn heilig paleis. Aarde, wees stil voor Hem!’, ontstaat er een relatie met Sf1:7: ‘Wees stil voor God, Jahweh, de dag van Jahweh is nabij! Jahweh zal een offermaaltijd houden en zijn genodigden heiligen.’ Ook ontstaat er een relatie tussen Habakuk en Sefanja door de thematiek van de dag van de benauwdheid (Sf1:7-10,14-18; 2:2-3; 3,8,11,16,19-20). Verbindingswoorden tussen Habakuks slot en Sefanja’s begin zijn: aarde, land, heuvel, geschreeuw, vee, toorn, zee, dag van de benauwdheid.

1.3.4 Haggai, Zacharia, Maleachi*a Sefanja-Haggai*

Hoewel Sefanja ruime tijd voor Habakuk profeteerde, is er gekozen om zijn boek na Habakuk te plaatsen en voor Haggai. De literaire positie is belangrijker dan de chronologische plaatsing. Sefanja vormt zo een brug met het oordeel waarvan Habakuk getuigt en het herstel waarvan Haggai getuigt. Het begint waar Habakuk eindigt: de macht van Jahweh om de aarde te oordelen. Na de oproep tot jubel aan het slot van Sefanja 3, komt dan de wederopbouw van de stad Jeruzalem in het Bijbelboek Haggai aan bod.

Tussen Sefanja en Haggai bestaat er verder een relatie door de uitdrukking ‘op die dag’ (Sf1:10; 3:11,16; Hg2:23). Doordat deze term de laatste twee keer voorkomt in een gedeelte dat over het herstel van Israël gaat, sluit dit aan bij het herstel dat Jahweh noemt in de profeet Haggai. Zoals Sf3 vooruitziet naar de terugkeer uit de verstrooiing, toont Haggai deze terugkeer als een feitelijkheid. Verbindingswoorden tussen Sefanja’s slot en Haggai’s begin zijn: tijd, volk(en), brengen.

Verder gebruikt Zacharia dezelfde dateringsaanduiding als Haggai dat deed. De bemoedigende belofte aan Zerubbabel, waarmee Haggai eindigt (2:20-23) vindt een voortzetting in de profetieën van Zacharia 1:7-6:15.²²

b Haggai-Zacharia

Haggai en Zacharia profeteren beiden in de tijd na de ballingschap. Dat Israël niet meer zelfstandig is, blijkt uit de vermelding van de Perzische koning aan het begin van Hg1:1. Er heeft zich een verschuiving voorgedaan in het land, die in Zacharia verder aan bod komt.

Zowel Haggai als Zacharia leggen hierbij grote nadruk op de herbouw van de tempel (Hg1:1,15; 2:1,10,20; Zc1:1,7; 7:1; vgl. Ea5:1-2). Zacharia gaat hierin nog een stap verder en spreekt over de herbouw van de heilige stad Jeruzalem. Verbindingswoorden tussen Haggai's slot en Zacharia's begin zijn: aarde, ruitser, paard, knecht.

c Zacharia-Maleachi

Zowel Zc9:1; 12:1 als Ml1:1 beginnen met 'Last. Het woord van Jahweh'. Zoals Zacharia over de heilige stad Jeruzalem sprak, spreekt Maleachi over de heiligheid van Gods priestervolk.

1.3.5 Maleachi-Hosea-Jeremia

Maleachi verwijst aan het begin naar de liefde van Jahweh voor het volk Israël. Het is deze liefde waarover ook Hosea uitvoerig schrijft in zijn werk. Tegelijk waarschuwt Maleachi aan het slot voor de dreiging van een nieuwe ballingschap (3:21-24). Hierdoor ontstaat er een verbinding met het boek Jeremia dat begon met de dreiging van de vorige ballingschap (Jr1:1-19).

1.3.6 Overkoepelende elementen

In de profeten vinden we dikwijls aankondigingen over de volken. Zo spreekt Jeremia over Egypte (46:2-28), de Filistijnen (47:1-7), Moab (48:1-47), de Ammonieten (49:1-6), Edom (49:7-22), Damascus (49:23-27), Kedar (49:28-33), Elam (49:34-39) en Babel (50:1-51:64). Hosea spreekt over Egypte en Assyrië (8:8-10; 9:3; 10:6; 11:5). Joel spreekt over Tyrus, Sidon en de Filistijnen (Jl3:4-6). Amos spreekt over Aram/Damascus (Am1:2-5), de Filistijnen (1:6-8), Tyrus (1:9-10), Edom (1:11-12), Ammon (Am1:13-

²² Zenger 2006, 575.

15), Moab (2:1-3). Obadja spreekt over Edom. Jona spreekt over Ninive/Assyrië. Nahum spreekt over Ninive/Assyrië. Sefanja spreekt over de Filistijnen, Moab, Ammon en Kusj (Sf2:4-15). Maleachi reflecteert terug op Edom (1:2-5).

Zoals eerder vermeldt, is de rangschikking van de kleine profeten traditioneel zeer vast. Toch zijn er ook enkele uitzonderingen te vinden. Zo plaats 4QXII^a de profeet Jona achter Maleachi.²³ De Septuaginta wijkt ook af van de standaard-volgorde en plaatst de kleine profeten op lengte: Hosea, Amos, Micha, Joël, Obadja, Jona, Nahum, Habakuk, Haggai, Zacharja, Maleachi.²⁴ De drie profeten met tijdsaanduiding staan hierbij vooraan. Ondanks deze afwijkingen volgen oudtestamentici in het algemeen de oorspronkelijke volgorde van de Hebreeuwse Tanach. De bovengenoemde structurele observaties ondersteunen die keuze. Wel blijkt uit de alternatieve indelingen dat de Twaalf één geheel vormde dat uit afzonderlijke Bijbelboeken bestond.²⁵

1.4 Literaire opbouw

Ondanks dat sommigen het Bijbelboek aan meerdere schrijvers toeschrijven, bestaat daarvoor geen bewijs in de tekstoverlevering.²⁶ Het Bijbelboek Sefanja is literair te vergelijken met de poëtische stijl van Nahum (Sf1:7,14-16; 3:1).²⁷ De profeet kiest om zich afwisselend te richten tot alle volken en tot Juda–Jeruzalem.

Sf1:18 en 3:8 zijn hierbij met elkaar verbonden door de thematiek van Gods woede en het vuuroordeel.

1. Opschrift (1:1).
2. Oordeel op de dag van Jahweh (1:2-18).
  - (a) A Oordeel over de wereld (1:2-3).
  - (b) B Oordeel over de afgoderij in Jeruzalem (1:4-6).
  - (c) B' Jahwehs dag nabij: Gods offermaaltijd (1:7-13).
  - (d) A' Jahwehs dag nabij: Oordeel over de wereld (1:14-18).

²³ Jones 2000, 68–69; 1995, 6–7, 129vv.

²⁴ van Leeuwen 1969, 11.

²⁵ Beck 2006, 576.

²⁶ Patterson, *Nahum, Habakkuk, Zephaniah*, 290–292; Paul R. House, *Zephaniah, a Prophetic Drama*, Journal for the study of the Old Testament. Supplement Series 69 (Sheffield: Almond, 1989), 532, accessed July 16, 2018, <http://public.eblib.com/choice/publicfullrecord.aspx?p=436579>; Walker, “Zephaniah,” 540.

²⁷ van der Woude, *Habakuk, Zefanja*, 80.

3. Oproep tot bekering (2:1-3:5).
  - (a) A Oproep tot omkeer bij Jeruzalem op de dag (2:1-2).
  - (b) A' Oproep tot omkeer bij alle volken op de dag (2:3).
  - (c) X Oordeel over de volken (2:4-15).
    - i. Oordeel over de Filistijnen (2:4-7).
    - ii. Oordeel over Moab en Ammon (2:8-10).
    - iii. Aanbidding bij de kustlanden (2:11).
    - iv. Oordeel over Cusj (2:12).
    - v. Oordeel over Assur en Nineve (2:13-15).
  - (d) B Oordeel over Jeruzalem (3:1-7).
  - (e) B' Oordeel over de volken op de dag (3:8).
4. Zegen op de dag van Jahweh (3:9-20).
  - (a) Reiniging van de volken (3:9-10).
  - (b) Herstel van Israël op de dag (3:11-13).
  - (c) Jubelzang en profetie (3:14-20).
    - i. Eerste Jubelzang van Sion (3:14-15).
    - ii. Tweede Jubelzang van Sion op de dag (3:16-18).
    - iii. Profetie over Sion (3:19-20).

3 Opschrift (1:1)

(1) Het woord van Jahweh dat geschied is tot Sefanja, de zoon van Cusji, de zoon van Gedalja, de zoon van Amarja, de zoon van Hizkia, in de dagen van Josia, de zoon van Amon, de koning van Juda.

[1] Het woord van Jahweh dat geschied is tot Sefanja, de zoon van Cusji, de zoon van Gedalja, de zoon van Amarja, de zoon van Hizkia, in de dagen van Josia, de zoon van Amon, de koning van Juda.

De lange geslachtslijst aan het begin van Sefanja is uniek onder de profeten. Er zijn twee elementen die hierin opvallen: de eerste naam Cusji en de laatste naam Hizkia. Door de vermelding van de naam Hizkia, leeft het vermoeden dat het in deze stamlijst om koning Hizkia gaat (716–687vC).¹ De profeet benadrukt dit koningschap echter niet. Dat kan bewust zijn gedaan, omdat zijn koninklijke afstamming geen aanleiding was voor de profetische dienst of omdat Josia als koning in de lijst wordt vermeldt. Als Sefanja van koning Hizkia afstamt, is hij ook de profeet waarvan we zeker weten dat hij koninklijk bloed heeft. Nadelen voor deze gedachte van een koninklijke afkomst zijn echter dat de naam Hizkia ook buiten het paleis voorkomt (vgl. Ne7:21), het jodendom de profeet traditioneel met de stam Simeon verbindt en niet met Juda (de koningsstam),² en dat de tijd tussen Josia (640–609vC) en Hizkia (716–687vC) erg kort is voor vier generaties. Sefanja's voorvaderen waren dan gemiddeld zestien jaar toen ze hun eerste zoon kregen. Die moest dan meteen een voorvader van Sefanja zijn, want als de voorvader pas de tweede, derde of latere zoon van de vader was, lag de leeftijd nog lager.³ Tegelijk is de afstamming van koning Hizkia niet onmogelijk qua tijd. Het is moeilijker om de stamboom van Sefanja in de richting te duiden dat

1 Jacob Neusner, ed., *B. Megillah*, The Babylonian Talmud: A Translation and Commentary 7 (Nashville: Hendrickson, 2011), 15a; J.A. Motyer, "Zephaniah," in *The Minor Prophets: An Exegetical and Expository Commentary*, ed. Thomas E. McComiskey, vol. 3 (Grand Rapids: Baker Book House, 2003), 898; David W. Baker, *Nahum, Habakkuk and Zephaniah: An Introduction and Commentary*, Tyndale Old Testament commentaries 27 (Nottingham: InterVarsity, 1988), 91; Martin Holland, *Die Propheten Nahum, Habakuk und Zephania*, Wuppertaler Studienbibel (Wuppertal: Brockhaus, 1986), 109; John M.P. Smith, *A Critical and Exegetical Commentary on the Books of Micah, Zephaniah and Nahum*, International Critical Commentary (Edinburgh: T&T Clark, 1928), 182–183; George A. Smith, *The Book of the Twelve Prophets, Commonly Called the Minor*, Expositor's Bible (London: Hodder & Stoughton, 1898), 46.

2 [Anonymus], "Vitae Prophetarum: Leven van de profeten," in *De profeten: Joodse en christelijke legenden uit de oudheid*, trans. Pieter W. van der Horst (Amsterdam: Athenaeum-Polak & Van Gennep, 2001).

3 Gene Rice, "The African Roots of the Prophet Zephaniah," *Journal of Religious Thought* 36, no. 1 (1979): 21.

koning Hizkia niet de voorvader was. Was zou anders het nut zijn van deze waslijst aan voorvaderen? We gaan er daarom vanuit dat alleen de bovengenoemde joodse traditie van de stam Simeon moeilijkheden geeft met een afstamming van koning Hizkia.

De andere naam, die vragen oproept, is de eerste naam Cusji. Deze naam roept het vermoeden op dat de profeet Sefanja van een Ethiopiër of Nubië afstamt.⁴ Dat is wat Aage Bentzen denkt. Cusji was een buitenlandse slaaf, maar Sefanja was via zijn andere voorouders voldoende ingeburgerd.⁵ Maar hoe is Cusji dan verbonden met de andere voorvaderen? Zij dragen allemaal namen met de naam van Jahweh erin: Gedal-ja, Amar-ja, en Hizk-ia. Bij een buitenlandse familie zijn die namen niet te verwachten.⁶ Uit de voorvaderen blijkt dat Cusji een rasechte Israëliet is.⁷ Waarom gaf Gedalja zijn zoon echter de naam Cusji?

Deze naam was breed in gebruik en kwam ook voor bij andere volken.⁸ De naam zei daarmee niets direct over iemands nationaliteit. Wel was de naam Cusji automatisch verbonden Ethiopië, zoals de huidige naam Milan verbonden is met de Italiaanse stad Milaan. Dat was geen nadeel in de tijd kort voor Sefanja. Ethiopiërs werden graag gezien als krachtige strijders in het leger. Velen sloten daarom via Egypte een verbond met Juda in 701vC.⁹ Dat opent de mogelijkheid dat Sefanja's grootvader, Gedalja, in deze politieke situaties met een Ethiopische vrouw huwde en hun kind de naam Cusji gaf. Door die naamkeuze verbrak hij wel radicaal de band die zijn voorvaderen met de naam Jahweh hadden. Nu was dat geen vreemde keuze in de tijd van syncretisme en afgoderij waarin hij leefde. Sefanja kiest er daarom meteen voor om met zijn geslachtslijst zijn toehoorders te prikkelen door de eerste en laatste naam. Door de naam Hizkia krijgt hij respect en eer van zijn toehoorders, want dat is mogelijk de naam van de oude koning. Maar door de naam Cusji voelt hij eerder afwijzing, want dat is de naam van een buitenlands volk. De geslachtslijst openbaart op die manier het syncretisme dat aanwezig is in Israël. Zelfs de

4 Ibid., 22–24.

5 Aage Bentzen, *Introduction to the Old Testament* (Copenhagen: Gad, 1948), II:153.

6 Adam S. van der Woude, *Habakuk, Zefanja*, De prediking van het Oude Testament (Nijkerk: Callenbach, 1985), 85.

7 Mart-Jan Paul, Gijs Van den Brink, and J.C. (Hans) Bette, eds., *Bijbelcommentaar Hosea–Maleachi*, Studiebijbel Oude Testament 12 (Doorn: Centrum voor Bijbelonderzoek, 2015), 539.

8 Wilhelm Rudolph, *Micha, Nahum, Habakuk, Zephanja*, Kommentar zum Alten Testament (Berlin: Evangelische Verlagsanstalt, 1977), 259; Arvid S. Kapelrud, *The Message of the Prophet Zephaniah: Morphology and Ideas*, Vetus Testamentum. Supplements 25 (Oslo: Universitetsforlaget, 1975), 689; Friedrich Schwally, "Das Buch Ssefanjâ, Eine Historisch-Kritische Untersuchung," *Zeitschrift für die Alttestamentliche Wissenschaft* 10, no. 1 (1890): 167; Joseph Lipp, *Das Buch des Propheten Sophonias*, Biblische Studien 15.3 (Freiburg: Herder, 1910), 73.

9 Frank M. Snowden, *Blacks in Antiquity: Ethiopians in the Greco-Roman Experience* (Cambridge: Harvard University, 1995), 122–123.

lijn van de profeet is er door besmeurd en toont dat de naam van Jahweh bij de voorvaderen wordt verlaten. In de profetie haalt Sefanja dan ook fel uit naar de Ethiopiërs. Zijn uitspraak over hen is het kortst van de oordelen over de volken in Sf2:4-15: ‘Cusjieten, jullie worden door mijn zwaard doorboord!’ (2:12). Tegelijk verbindt de profeet ook de terugkeer van de Israëlieten met de plaats Cusji: ‘Van over de rivieren van Cusji zullen zij die ik verstrooid heb mij komen vereren en mij hun offergaven brengen’ (3:10). Het tij zou zich keren in de toekomst en Israël zou Jahweh opnieuw vereren door haar offergaven aan God te wijden. Daarbij dacht de Israëliet niet alleen aan de eersteling van het land ook aan de eerstelingen van het gezin. Ook hun zonen en dochters zouden God toebehoren, zoals vader Cusji zelf besefte en zijn zoon de naam Sefanja gaf – God beschermt.

4 Het leven in Juda (1:2-2:3)

(2) Ik zal alles volkomen wegvagen van de aardbodem, spreekt Jahweh. (3) Ik zal mens en dier wegvagen, Ik zal de vogels in de lucht en de vissen in de zee wegvagen en de struikelblokken, samen met de goddelozen. ja, Ik zal de mensen van de aardbodem uitroeien, spreekt Jahweh. (4) Ik zal Mijn hand uitstrekken tegen Juda en tegen alle inwoners van Jeruzalem. Ik zal van deze plaats uitroeien het overblijfsel van de Baäl, de naam van de afgodspriesters met de priesters, (5) en hen die zich neerbuigen op de daken voor het leger aan de hemel, en hen die zich neerbuigen en zweren bij Jahweh én zweren bij Malcham, (6) en die zich van achter Jahweh vandaan afkeren, en die niet naar Jahweh hebben gezocht en niet naar Hem hebben gevraagd. (7) Wees stil voor het aangezicht van de Heer Jahweh, want nabij is de dag van Jahweh. Ja, Jahweh heeft een offer bereid, Zijn genodigden geheiligd. (8) En op de dag van het offer van Jahweh zal Ik de vorsten opzoeken, en de koningskinderen, en allen die in buitenlandse kleding gekleed gaan. (9) Ook zal Ik op die dag opzoeken allen die over de drempel springen, die het huis van hun heer vullen met geweld en bedrog. (10) En op die dag, spreekt Jahweh, zal er geschreeuw klinken vanuit de Vispoort, gejammer vanuit het nieuwe stadsdeel, en groot rumoer vanuit de heuvels. (11) Inwoners van de Vijzelwijk weeklagen, want heel het volk van handelaren is omgebracht, allen die geld opladen zijn uitgeroeid. (12) En in die tijd zal het gebeuren dat Ik Jeruzalem met lampen zal doorzoeken. Ik zal de mannen opzoeken die op hun drosesem blijven liggen, die in hun hart zeggen: 'Jahweh doet geen goed en Hij doet geen kwaad.' (13) Daarom zal hun vermogen tot buit worden, hun huizen tot een woestijn. Zij zullen huizen bouwen, maar die niet bewonen; zij planten wijngaarden, maar zullen daarvan de wijn niet drinken. (14) Nabij is de grote dag van Jahweh; hij is nabij en nadert heel snel. Hoor, de dag van Jahweh! De held zal daar bitter schreeuwen! (15) Een dag van verbolgenheid is die dag, een dag van benauwdheid en angst, een dag van verwoesting en vernietiging, een dag van duisternis en donkerheid, een dag van donkere wolken, (16) een dag van bazuingschal en geschreeuw tegen de versterkte steden en tegen de hoge hoektorens. (17) Ik zal de mensen in het nauw drijven, zodat zij zullen lopen als de blinden, want tegen Jahweh hebben zij gezondigd. Hun bloed zal uitgegoten worden als stof en hun lichaam als uitwerpselen. (18) Ook hun zilver, ook hun goud zal hen niet kunnen redden op de dag van de verbolgenheid van Jahweh. Door het vuur van Zijn ijver zal heel dit land verteerd worden, want Hii zal een vernietigend, ja een spoedig einde maken aan alle inwoners van het land.

(1) Onderzoek jezelf nauwkeurig, ja onderzoek jezelf, volk zonder verlangen, (2) voordat het besluit het licht ziet – een dag gaat als kaf voorbij – voordat over u komt de brandende toorn van Jahweh, voordat over u komt de dag van de toorn van Jahweh. (3) Zoek Jahweh, alle zachtmoedigen van het land, die Zijn recht beoefenen. Zoek gerechtigheid, zoek zachtmoedigheid, misschien zult u dan verborgen worden op de dag van de toorn van Jahweh.

We kunnen Sf1:2-2:3 als literaire eenheid beschouwen waarin vier onderdelen aanwezig zijn:¹

Sf1:2-6   Het oordeel over Juda en Jeruzalem

Sf1:7-13   Het oordeel over Jeruzalem

Sf1:8-11   En op de dag... [3x]

Sf1:12-13   En in die tijd...

Sf1:14-18   Het oordeel over de volken

Sf2:1-3   Oproep tot verootmoediging

Omdat koning Josia pas in het twaalfde jaar van zijn regering het land van de afgoden reinigde (2Kn34:3) is Sf1:2-2:3 daarvoor te dateren.

| 2 | **Ik zal alles volkomen wegvagen van de aardbodem, spreekt Jahweh.**

Sefanja opent met de beschrijving van een wereldwijd oordeel. Hij is een van de weinig profeten die zulk een brede impact van het ingrijpen van Jahweh beschrijft. Jahweh zal alles van de aarde wegvagen (vgl. Js24:1-6, 19-23; 2Pt3:10-12). Naast het oordeel over de natuur noemt de profeet in 1:18 ook het oordeel over alle inwoners van het land.

Bij dit land of deze aarde is er geprobeerd alleen aan Juda te denken. God zou dan plaatselijk ingrijpen en niet wereldwijd.² In Sefanja 2 spreekt de profeet echter ook de landen in de vier verschillende windrichtingen aan en in Sefanja 3:8 is er sprake van het bijbrengen van de volken en koninkrijken. Dat impliceert dat Sefanja verder kijkt dan Juda. God is geen locale godheid van de Judeeërs. Hij is de Schepper van de hele aarde. Er komt een wereldomvattend oordeel over de schepping.

¹ Adam S. van der Woude, *Habakuk, Zefanja*, De prediking van het Oude Testament (Nijkerk: Callenbach, 1985), 87.

² Ehud Ben Zvi, *A Historical-Critical Study of the Book of Zephaniah*, Beihefte zur Zeitschrift für die alttestamentliche Wissenschaft 198 (Berlin: De Gruyter, 2012), 54, 134-136.

De uitdrukking ‘van de aardbodem’ vormt een belangrijke uitdrukking in de verzen 2 en 3, omdat ze in de Bijbel steeds met het oordeel in verbinding staat.³ Voor het eerst wordt de uitdrukking bij de zondvloed gebruikt (Gn6:7; 7:4) en laat de beschrijving van Sefanja aan dat moment terugdenken. Het lijkt dat de zondvloed weer in het verschiet ligt. Maar deze keer is het anders. Nu zal er niemand gered worden. Ook de vissen in het water zullen vergaan (vs3; vgl. Gn7:21-23). Met deze boven de grote vloed uitgaande woorden begint het boek Sefanja.

Het Hebreeuws heeft in vs2 een woordspel tussen ‘volkomen’ (Hebr. *’ásóf*) en ‘wegvagen’ (Hebr. *’áséf*). Waarschijnlijk zinspeelt de profeet door het gebruik van *’áséf* op het oogstfeest (Hebr. *chag há’ásíf*). Ook Jahweh gaat afmaaien en inzamelen.

| 3 | Ik zal mens en dier wegvagen, Ik zal de vogels in de lucht en de vissen in de zee wegvagen en de struikelblokken, samen met de goddelozen. ja, Ik zal de mensen van de aardbodem uitroeien, spreekt Jahweh.

Jahweh vaagt op aarde alles weg. Hij keert de schepping om. Deze woorden herinneren aan wat er gebeurde bij de grote watervloed (Gn7:21-23). In dit geval zijn daar ook de vissen bij betrokken. De profeet keert de volgorde radicaal om van vissen, vogels, dieren en mensen in Genesis 1 tot mensen, dieren, vogels en vissen in Sefanja 1:3. Zoals God in Genesis 1 de wereld schiep, onschepst God de wereld in Sefanja 1. Het oordeel zorgt dat alles kaal wordt, zoals de schepping in Genesis 1 als overvloedig maakt.⁴

De nadruk ligt hierbij op het uitroeien van de mensen. Wegvagen zal God de struikelblokken samen met de goddelozen (vgl. Mt13:41). Bij deze struikelblokken dienen we te denken aan de afgoden die de mensheid geen goeds doen en onder een vloek brengen. Bij toehoorders zal dit de nodige vrees oproepen. Die vrees ontbreekt bij de tijdsgenoten van Sefanja. Volgens hen zal het geen verschil maken of God ingrijpt of niet (1:12).

| 4 | Ik zal Mijn hand uitstrekken tegen Juda en tegen alle inwoners van Jeruzalem. Ik zal van deze plaats uitroeien het overblijfsel van de Baäl, de naam van de afgodspriesters met de priesters,

Tot tweemaal toe klinkt in dit vers het ‘Ik zal’. Jahweh neemt geen genoegen met een oppervlakkige bekering. Het oordeel zal over de aarde komen en de afgodendienaars zullen weggevaagd worden. Niet alleen in de hoofdstad Jeruzalem maar in het hele land werd de heidense

3 I.J. Ball, *A Rhetorical Study of Zephaniah* (Berkeley: Bibal, 1988), 46.

4 M. DeRoche, ‘Zephaniah 1:2, 3: The “Sweeping” of Creation,’ *Vetus Testamentum* 30 (1979): 107.

afgodendienst bedreven (2Kn21-23; 2Kr33:2-3). Het ‘overblijfsel’ of ‘de wortel’ van Baäl zou daarom uitgeroeid worden. Samen met de beelden zouden de Baälsprofeten en -priesters verdwijnen die deze cultus dienen. SV laat het Hebreeuwse *kəməríim* onvertaald dat anderen vertalen met ‘afgodspriesters’.

| 5 | en hen die zich neerbuigen op de daken voor het leger aan de hemel, en hen die zich neerbuigen en zweren bij Jahweh én zweren bij Malcham,

Op de daken van de huizen was er vaak plaats voor de erediensten waarbij de hemellichamen vereerd werden. Het was de plaats waar het volk aan de sterren en de maan offers brachten (Jr19:13; vgl. 2Kn23:12).⁵ Deze verering van de hemellichamen was door Assyrische invloeden ingevoerd in het zuidrijk tijdens het bewind van koning Ahas (734-728vC). Ze bereikte onder koning Manasse (696-642vC) haar hoogtepunt.

Niet enkel de Baälpriesters maar ook degenen die Jahweh wilden vereren hoorden bij de aanbidders van de hemellichamen. Het volk zwoer bij Jahweh en bij Malcham. Malcham kan verwijzen naar de god Moloch waaraan kinderooffers gebracht werden of naar een onbekende koning. Het volk hinkte van het ene op het andere been en noemde dit tolerantie. Jahweh had voor het volk een plaats gekregen tussen de andere goden. Het had een verdeeld, avallig en onverschillig hart tegenover de ware God Jahweh en een groot hart voor het syncretisme. Nieuwe ideeën en levensvormen beïnvloedden en vertroebelden de aanbidding van Jahweh.

| 6 | en die zich van achter Jahweh vandaan afkeren, en die niet naar Jahweh hebben gezocht en niet naar Hem hebben gevraagd.

Nadat het volk Jahweh geraadpleegd heeft, keert het Hem de rug toe. Ze zoeken Hem niet en vragen niet naar Hem. Ze keren zich af van Jahweh omdat Hij nooit betekenis in hun leven heeft gekregen. De mensen zeggen wel in Hem te geloven maar zoeken en vragen niet naar Hem.

| 7 | Wees stil voor het aangezicht van de Heer Jahweh, want nabij is de dag van Jahweh. Ja, Jahweh heeft een offer bereid, Zijn genodigden geheiligd.

Sefanja roept een zwijgen toe tot degenen die hun mond willen opendoen om te protesteren. Hier past enkel stilzwijgen. God, Jahweh is

5 William L. Holladay, “Reading Zephaniah with a Concordance: Suggestions for a Redaction History,” *Journal of Biblical Literature* 120, no. 4 (2001): 673; van der Woude, *Habakuk, Zefanja*, 92.

onderweg. De dag van Jahweh is nabij. De verwijzing naar de nabijheid van de dag van Jahweh is karakteristiek voor de profeet Sefanja. De dag van Jahweh was de dag waarnaar Israël uitzag. Het was de tijd waarin het vrederijk van God zou aanbreken. Daarbij vergaat men dat dit vrederijk gekenmerkt werd door bewoners die rein en heilig voor God wilden wandelen. Een gedachte die niet eenvoudig te verwerken was voor de vrome Jood die zich uitverkoren voelde door Jahweh.⁶

In de woordkeuze van het slot van dit vers wordt de gedachte geopend dat Jahweh een feestmaaltijd heeft voorbereid (vgl. Js25:6-8). De genodigden zijn geheiligd en de gasten zijn voorbereid voor de slachting. Die slachting zal gebeuren met de goddelozen die geen weet wilden hebben van Jahweh. De hoorders van de profeet in Jeruzalem zullen het slachtoffer zijn van de slachting die Jahweh gaat voorbereiden.

8 | En op de dag van het offer van Jahweh zal Ik de vorsten opzoeken, en de koningskinderen, en allen die in buitenlandse kleding gekleed gaan.

Alle bevolkingslagen ontmoeten Jahweh: de vorsten, de werknemers, de handelaren, de bankiers, de middenklasse en de hogere rijkere klasse.⁷ Op de dag van de maaltijd zal Jahweh velen van hen ‘opzoeken’ (𐤇𐤓𐤑, Sf1:8-9,12). Dikwijls wordt het veelzijdige Hebreeuwse 𐤇𐤓𐤑 negatief met ‘straffen’ vertaald. Die negatieve betekenis heeft het echter niet vanuit zichzelf. De term kent een spectrum aan betekenissen en is in eerste instantie neutraal te vertalen in de betekenis van ‘zoeken’, ‘beschermen’, ‘oproepen’, ‘inspecteren’, ‘aanduiden’ en ‘opsommen’.⁸ Dit komt ook tot uiting in Sefanja 2:7b, waar het woord normaal positief wordt vertaald: ‘Zij zullen daar weiden en ’s avonds rusten in de huizen van Askelon, want Jahweh, hun God, zal naar hen omzien [𐤇𐤓𐤑] en hun lot ten goede keren’. In Sefanja 1:8-12 duidt de term op een persoonlijke interventie van Gods kant. Jahweh komt de verschillende bevolkingsklassen inspecteren, zoals de profeet het plastisch uitdrukt: ‘Dan doorzoek ik Jeruzalem met lampen’ (1:12).

De vorsten waren civiele en militaire hoogwaardigheidsbekleders in dienst van het koninklijke hof. Hun maatschappelijke positie gaf hen een

6 Vgl. M. Holland, *Die Propheten Nahum, Habakuk und Zephanja* (WSB; Wuppertal: Brockhaus, 1986), 114.

7 J. Westerink, *Nahum, Habakuk en Zefanja* (Amsterdam: Buijten & Schipperheijn, 2000), 83.

8 William L. Holladay, *A Concise Hebrew and Aramaic Lexicon of the Old Testament* (Grand Rapids: Eerdmans, 2000), 296; Greg A. King, “The Day of the Lord in Zephaniah,” *Bibliotheca sacra* 152, no. 605 (1995): 18; R. Laird Harris, “Paqad,” in *Theological Dictionary of the Old Testament*, vol. 2 (Grand Rapids: Eerdmans, 1980); Carl-A. Keller, *Nahoum, Habacuc, Sophonie*, Commentaire de l’Ancien testament 11b (Neuchâtel: Delachaux et Niestle, 1971), 193.

gevoel van onafhankelijkheid. Ze droegen buitenlandse kleding om aan te geven dat ze niet meer afhankelijk waren van Gods Thora, die andere kleren voorschreef (Nm15:38; Dt22:11-12). God zag het hart aan hun uiterlijk. Hun kleding toonde waar zij bij wilden horen en met wie zij wilden omgaan. Hierbij wordt er geen vermelding gemaakt van de koning. Sommige uitleggers denken dat Josia (640-609vC) nog te jong was om verantwoording af te leggen voor het koningschap.⁹

| 9 | Ook zal Ik op die dag opzoeken allen die over de drempel springen, die het huis van hun heer vullen met geweld en bedrog.

Het was een bijgeloof in de oudheid dat als men over de drempel van de ingang van een gebouw sprong dat zegen voor het huis zou betekenen (1Sm5:5; 2Kn23:4). De drempel was volgens deze mythe de zetel van de demonen die door het trappen erop gekrenkt zouden worden. Dit soort bijgelovigheden waren in Israël nadrukkelijk door Jahweh verboden (Dt18:9).

Pijnlijk contrasteert de profeet de nauwkeurigheid waarmee de bevolking vasthield aan heidense gewoontes tegenover de slordigheid waarmee men omging met Jahwehs Thora. God zou al degenen straffen die het paleis van hun koning zouden vullen met geweld en bedrog.¹⁰ Dat het 'huis van hun heer' geen betrekking heeft op de tempel, blijkt door het gebruik van het woord 'hun'. Deze mensen waartegen de profeet sprak hadden geen relatie met Jahweh en daardoor geen recht om Hem 'hun' Heer te noemen. Het gaat om de heersers en leidinggevenden die door het volk worden bedrogen. Deze gedachte komt ook bij andere profeten terug (Js3:14; Jr5:27; Am3:10).

| 10 | En op die dag, spreekt Jahweh, zal er geschreeuw klinken vanuit de Vispoort, gejammer vanuit het nieuwe stadsdeel, en groot rumoer vanuit de heuvels.

Het is onduidelijk waar in Jeruzalem precies de Vispoort, het nieuwe stadsdeel (lett. 'het tweede stadsdeel') en de heuvels zich bevonden. Zeer waarschijnlijk lagen deze plaatsen in het noorden van de stad.¹¹ De Vispoort vinden we meermaals in het Oude Testament (2Kr33:14; Ne3:3; 12:39; Sf1:10). De poort lag wellicht in de buurt van de Hananeëltoren (Ne3:1-3) nabij de plaats van de latere burcht Antonia in de noordelijke muur van de nieuwstad ten westen van het tempelgebied en de oude stad

9 A.S. van der Woude, *Habakuk-Zefanja* (POT; Nijkerk:Callenbach, 1985), 96.

10 A.S. van der Woude, *Habakuk-Zefanja* (POT; Nijkerk:Callenbach, 1985), 97.

11 A.S. van der Woude, *Habakuk-Zefanja* (POT; Nijkerk:Callenbach, 1985), 99.

van David. De poort ontleende zijn naam aan de vissers die er hun handel dreven (Ne13:16).

Met het nieuwe stadsdeel wordt wellicht het nieuwe gedeelte in Jeruzalem bedoeld, waar de rijken woonden.¹²

De heuvels kunnen naar een bepaalde stadswijk wijzen waarvan de ligging onbekend is.¹³ Vanaf de dagen van Hizkia liep er een sterke verdedigingsmuur op het noordoostelijke gedeelte van de westelijke heuvels.¹⁴

Als onze geografische bepaling juist is, lagen al deze gebieden in het noorden. Juist dit noorden was de plaats waar de stad het best te benaderen en veroveren was.¹⁵

[11] Inwoners van de Vijzelwijk weeklagen, want heel het volk van handelaren is omgebracht, allen die geld opladen zijn uitgeroeid.

De inwoners van de Vijzelwijk weeklagen. Het Hebreeuwse *hélilú* (bet. 'weeklagen') kunnen we het beste opvatten als een gewoon perfectum in plaats van een imperatief.¹⁶ De Vijzelwijk is evenals de vorige typografische aanduidingen moeilijk te lokaliseren. Van der Woude wijst erop dat de Hebreeuwse term de gedachte van een terreinkom met zich meedraagt.¹⁷

Degenen die het geld opladen zijn personen die leven in een grote weelde en rijkdom. Het gaat niet om personen die iets kopen of afwegen, zoals sommige vertalingen suggereren, maar om degenen die in het geld bij wijze van spreken zwemmen.¹⁸

[12] En in die tijd zal het gebeuren dat Ik Jeruzalem met lampen zal doorzoeken. Ik zal de mannen opzoeken die op hun droesem blijven liggen, die in hun hart zeggen: 'Jahweh doet geen goed en Hij doet geen kwaad.'

God zal de stad met een sterke lamp doorzoeken zoals 'een rechercheur op zoek gaat naar de zelfgenoegzame rijkaards'.¹⁹ Niets zal hem ontgaan. Bij de 'lampen' gaat in dit geval om een lamp met meer dan één pit.²⁰ Jahweh zal de mannen straffen die zorgeloos en bedweld op

12 M. Holland, *Die Propheten Nahum, Habakuk und Zephanja* (WSB; Wuppertal:Brockhaus, 1986), 116.

13 A.S. van der Woude, *Habakuk-Zefanja* (POT; Nijkerk:Callenbach, 1985), 98.

14 N. Avigad, 'Excavations in the Jewish Quarter of the Old City of Jerusalem,' *Israel Exploration Journal* 20 (1970): 129-140; N. Avigad, *Discovering Jerusalem* (Oxford:Clarendon, 1984), 23-60.

15 J. Westerink, *Nahum, Habakuk en Zefanja* (Amsterdam:Buiten & Schipperheijn, 2000), 84.

16 A.S. van der Woude, *Habakuk-Zefanja* (POT; Nijkerk:Callenbach, 1985), 97.

17 A.S. van der Woude, *Habakuk-Zefanja* (POT; Nijkerk:Callenbach, 1985), 98.

18 A.S. van der Woude, *Habakuk-Zefanja* (POT; Nijkerk:Callenbach, 1985), 99-100.

19 A.S. van der Woude, *Habakuk-Zefanja* (POT; Nijkerk:Callenbach, 1985), 100.

20 K. Galling, *Biblisches Reallexikon* (Tübingen:Mohr, 1977), 199-200.

hun bed liggen. De materiële welvaart heeft deze lieden zo afgestompt en hen geestelijk zo traag gemaakt dat ze geen rekening meer met God houden. Als God al bestaat, dan geloven ze dat Hij zich teruggetrokken heeft uit deze schepping (vgl. Js41:23; Jr10:5). ‘Jahweh doet geen goed en Hij doet geen kwaad.’ Optreden in het wereldgebeuren zal Hij volgens hen in elk geval niet. Op die wijze is het volk lauw geworden en houden ze net zo weinig rekening met Gods voorzienigheid als atheïsten dat doen.²¹ Het oordeel komt echter eraan. Het is onafwendbaar. Nog is er een schuilplaats te vinden onder Gods vleugelen voor wie om genade smeken.

| 13 | Daarom zal hun vermogen tot buit worden, hun huizen tot een woestijn. Zij zullen huizen bouwen, maar die niet bewonen; zij planten wijngaarden, maar zullen daarvan de wijn niet drinken.

| 14 | Nabij is de grote dag van Jahweh; hij is nabij en nadert heel snel. Hoor, de dag van Jahweh! De held zal daar bitter schreeuwen!

Vs14-18 ontvingen in het verleden de naam ‘vrije openbaring’ omdat het meerdere gegevens bevat die in de toekomst belangrijk zullen zijn voor Israël.²² De dag van Jahweh staat in dit tekstdeel dan ook centraal. Die dag ligt niet ver weg, maar nadert snel. Sefanja wijst zijn toehoorders erop dat als ze goed luisteren ze die dag al als een ver weg rollende donder kunnen horen. Het onweer komt langzaam dichterbij. De Rechter staat voor de deur en de deur hoeft enkel nog maar open te gaan. Hij komt!

Hoe kunnen we vanuit deze tekst het evangelie preken? Er is geen enkel sprankje van licht in aanwezig. Jahweh spreekt in verbolgenheid en duisternis waardoor juist het tegenovergestelde van het evangelie zichtbaar wordt. De dag van Jahweh verwijst naar de realisering van God droom met deze wereld. Het oordeel over Jeruzalem zou een halve eeuw later komen. Op dat moment was de droom van God nog niet gerealiseerd. De dag van Jahweh lag tegelijk nog in het verschiet, maar de gevolgen die het voor de goddeloze met zich mee zou brengen waren al voelbaar. De held zou straks bitter schreeuwen. Sterke kerels, die voor geen kleintje vervaard zijn, zullen schreeuwen van angst omdat hun leven bedreigd wordt en zij geen verweer hebben.²³

21 M. Holland, *Die Propheten Nahum, Habakuk und Zephanja* (WSB; Wuppertal:Brockhaus, 1986), 117.

22 R.D. Patterson, *Nahum, Habakkuk, Zephaniah* (WEC; Chicago:Moody, 1991), 285-288.

23 J. Westerink, *Nahum, Habakuk en Zefanja* (Amsterdam:Buijten & Schipperheijn, 2000), 87.

| 15 | Een dag van verbolgenheid is die dag, een dag van benauwdheid en angst, een dag van verwoesting en vernietiging, een dag van duisternis en donkerheid, een dag van donkere wolken,

De dag van Jahweh wordt beschreven als een dag van een krijgsheer, een rechter en een koning. Het is een ogenblik waarop God het kwaad oordeelt dat zich via afgoden op aarde manifesteert en uitbreidt. God staat het niet toe dat er andere machten zijn die claimen aan Hem gelijk te zijn.

De dag van Jahweh is een dag van harde wind en zwarte wolken. Het is een dag die het volk laat terugdenken aan de gebeurtenis bij de berg Sinai toen het volk voor het eerst het verbond van Jahweh kreeg geopenbaard. De woorden ‘duisternis’, ‘donkerheid’ en ‘wolken’ vinden we enkel in J12:2 en in de beschrijving van het verbond terug (Dt4:11; 5:22-23).

| 16 | een dag van bazuingeschal en geschreeuw tegen de versterkte steden en tegen de hoge hoektorens.

Wanneer we lezen over de bazuin die klinkt tegen de vaste steden en de hoge hoeken, denken we terug aan de verwoesting van Jericho. Ook toen vielen de muren van deze onneembare stad als kaartenhuisjes in elkaar door het blazen van de bazuinen.

| 17 | Ik zal de mensen in het nauw drijven, zodat zij zullen lopen als de blinden, want tegen Jahweh hebben zij gezondigd. Hun bloed zal uitgegoten worden als stof en hun lichaam als uitwerpselen.

Het Hebreeuwse *’ádám* dat vertaald is met ‘mensen’ verwijst naar de volledige mensheid en niet enkel naar het volk Israël. De mensheid zal als stof vergaan en hun lichaam (*l̄chûm*, bet. ‘lichaam’, ‘darmen’, ‘ingewanden’)²⁴ zal als mest worden uitgeworpen.

| 18 | Ook hun zilver, ook hun goud zal hen niet kunnen redden op de dag van de verbolgenheid van Jahweh. Door het vuur van Zijn ijver zal heel dit land verteerd worden, want Hij zal een vernietigend, ja een spoedig einde maken aan alle inwoners van het land.

Niemand kijkt meer naar de rijkdom om. Niemand heeft medelijden met de ander. De tegenstander laat zich niet meer omkopen, zoals in het

24 J.J.M. Roberts, *Nahum, Habakkuk, Zephaniah* (OTL; Londen:SCM, 1991), 183; E. Dhorme, *A Commentary on the Book of Job* (Nashville:Nelson, 1984), 302; S.M. Lehrman, ‘Zephaniah,’ *The Twelve Prophets* (SBB; Londen:Soncino, 1974), 240.

verleden dikwijls het geval was. Tegenover de toorn van God baat geen zilver of goud.

| 1 | Onderzoek jezelf nauwkeurig, ja onderzoek jezelf, volk zonder verlangen,

Sf2:1-3 vormt de afsluiting van hetgeen de profeet tot nu toe heeft gezegd. Wellicht sprak de profeet deze woorden uit tijdens een officiële vastendag waarbij het volk God aanriep om het komende oordeel door de Babylonische strijdmacht af te wenden (2Kr20:3-4).²⁵ De hoop is dat het volk verborgen wordt op de dag van Jahwehs toorn (vs3).

De vertaling van dit vers is zeer moeilijk. Vlaardingenbroek laat het zelfs onvertaald in zijn commentaar.²⁶ De vertalingen variëren van ‘Kom tot jezelf en kom samen, schaamteloos volk’ (NBV, vgl. GNB, WV), ‘Komt tot uzelf, ja, komt tot inkeer, gij schaamteloos volk’ (NBG), ‘Sprokkel jezelf bijeen, sprokkel schaamteloos volk’ (NB) en ‘Onderzoek jezelf nauwkeurig, ja onderzoek jezelf, volk zonder verlangen’ (HSV).

De profeet roept het volk op om zich nauwkeurig te onderzoeken. Het heeft immers geen verlangen meer naar Jahweh. Het was gewoon geraakt om bij het oordeel enkel te denken aan het oordeel over de volken zonder naar zichzelf en haar verantwoordelijkheid als Gods volk te kijken. Het waren lauwe mensen geworden die niet koud werden bij de prediking van het oordeel en niet warm bij de prediking van de genade.²⁷

| 2 | voordat het besluit het licht ziet – een dag gaat als kaf voorbij – voordat over u komt de brandende toorn van Jahweh, voordat over u komt de dag van de toorn van Jahweh.

Het volk dient zich te bekeren ‘voordat’ (3x) de dag van Jahweh aanbreekt. Er is nog genade. Er is nog een vandaag waarin verlossing is voor het oordeel van morgen.²⁸ Jahweh heeft in zijn goedertierenheid een dag voorzien waarop de toorn over het volk zal komen. Die toorn staat vast en zal niet afgehouden worden. Niemand kan dat besluit keren. Het is als bij een vrouw die in verwachting is: de vraag is niet of ze een kind zal baren maar wanneer ze het kind zal baren.²⁹

25 A.S. van der Woude, *Habakuk-Zefanja* (POT; Nijkerk:Callenbach, 1985), 105.

26 J. Vlaardingerbroek, *Sefanja* (COT; Kampen:Kok, 1993), 126.

27 J. Westerink, *Nahum, Habakuk en Zefanja* (Amsterdam:Buijten & Schipperheijn, 2000), 91.

28 J. Westerink, *Nahum, Habakuk en Zefanja* (Amsterdam:Buijten & Schipperheijn, 2000), 89.

29 J. Westerink, *Nahum, Habakuk en Zefanja* (Amsterdam:Buijten & Schipperheijn, 2000), 89.

| 3 | Zoek Jahweh, alle zachtmoedigen van het land, die Zijn recht beoefenen. Zoek gerechtigheid, zoek zachtmoedigheid, misschien zult u dan verborgen worden op de dag van de toorn van Jahweh.

Er is nog een heden waarin zondaren de komende toorn van Jahweh kunnen ontvluchten. Maar daar is wel haast mee verbonden! Bekering kan geen uitstel meer hebben. Verootmoediging en berouw is nodig!

Zoals Js veel nadruk op geloofsvertrouwen legde, legde Sefanja nadruk op verootmoediging. Zachtmoedigen dienen hun redding van Jahweh te verwachten. De hoogmoedige en autoritaire trots zal door de Heer veroordeeld worden. Als de zachtmoedige gerechtigheid zoekt en volhard in zijn vertrouwen op Jahweh zal hij misschien voor de toorn van Jahweh gespaard worden. De enige weg tot redding die mensen openstaat is die van boetedoening en bekering. Het zijn dan ook niet de groten, maar de kleinen die ten slotte zullen komen. Het zijn niet de mensen die zich verheffen op wat zij hebben en zijn, maar die ootmoedig zich vernederen voor Jahweh, omdat ze niet hebben waardoor ze rechten kunnen laten gelden. Jahweh blijkt hen te kennen en spoort hen aan om een leven te zoeken in gerechtigheid en zachtmoedigheid, een leven naar zijn Thora en in afhankelijkheid van wat Hij geeft.

Dat God niet verplicht is de zachtmoedigen te redden op de dag van het oordeel, wordt in dit vers benadrukt door het gebruik van ‘misschien’. Dit accentueert de verlorenheid van de mens en Gods soevereiniteit. Het slaat de bodem weg onder alle menselijke verdiensten die God zouden kunnen dwingen.³⁰ Alle vanzelfsprekendheid is verdwenen is er niets meer natuurlijk. Enkel verwondering blijft er over voor een zondaar die de moed van het geloof leerde kennen: de moed om zacht te worden.

[Naar welke vastgelegd moment in de toekomst kijk je op dit moment uit?](#)

[Sta je er wel eens bij stil dat de schepping door ons toedoen vervloekt is? Heeft dat consequenties in de manier hoe je met de schepping omgaat?](#)

[Tot welke sociale groepen richt Sefanja zich in dit hoofdstuk?](#)

Noem enkele afgoden die een struikelblok voor ons vandaag zijn. Wat zou je kunnen doen om je daartegen te beschermen?

Waar vinden we vandaag de verering van de hemellichamen? Wat is daaraan fout?

Welke afgoden neemt de kerk van vandaag er graag bij?

Denk je dat de dag van Jahweh nabij is? Heeft het antwoord op deze vraag consequenties voor je leven?

Is jouw geloofsleven, gezinsleven en persoonlijke leven zo op orde dat we de dag van Jahweh met een gerust hart kunnen verwachten?

Wat wordt er in jou leven verteerd wanneer de ogen van Jahweh er als vuurvlammen overheen gaan?

Hoe zou je in je eigen woorden 'zachtmoedigheid' omschrijven?

5 Het leven op aarde (2:4-3:8)

In dit tekstgedeelte wordt er verwezen naar de verwoesting van de volken rondom Israël. De Filistijnen in het westen, de Ammonieten en Moabieten in het oosten, de Cusjieten in het zuiden en Assyrië in het noorden worden genoemd. Jahwehs toorn is als een rondtrekkend onweer, waarbij de bliksem naar alle kanten inslaat.¹

Doordat Sf3:8 spreekt over de volken kunnen we Sf2:4-15 thematisch met 3:1-8 verbinden.²

5.1 De volken in het westen (2:4-7)

(4) Want Gaza zal ongezellig worden, en Askelon tot wildernis; Asdod, op klaarlichte dag zal men het verdrijven, en Ekron zal ontworteld worden. (5) Wee u, bewoners van het kustgebied, volk van Kretenzen, het woord van Jahweh is tegen u! Kanaän, land van de Filistijnen! Ik zal u doen ondergaan, zodat er geen inwoner meer is. (6) Het kustgebied zal tot weiden worden met putten voor herders en kooien voor kleinvee. (7) En het gebied zal zijn voor het overblijfsel van het huis van Juda, zodat zij daarin zullen weiden. 's Avonds zullen zij in de huizen van Askelon neerliggen, want Jahweh, hun God, zal naar hen omzien en een omkeer in hun gevangenschap brengen.

| 4 | Want Gaza zal ongezellig worden, en Askelon tot wildernis; Asdod, op klaarlichte dag zal men het verdrijven, en Ekron zal ontworteld worden.

De dag breekt aan, de buien breken los. Zoals in Sf1:2-2:3 het onheil aangekondigd wordt over Juda en Jeruzalem, spreekt de profeet dit nu duidelijk uit over de volken (2:4-15; 3:6-8) en Jeruzalem (3:1-5). In Sf3:9-13 eindigt de profeet zijn onheilsaankondiging met een door het oordeel gelouterde mensheid.

We lezen aan het begin over het oordeel dat zal komen over vier Filistijnse steden die van zuid naar noord worden opgesomd: Gaza, Askelon, Asdod en Ekron. De vijfde belangrijke stad van de Filistijnen,

1 Jacob Westerink, *Nahum, Habakuk en Zefanja: Profeten van het oordeel van God* (Amsterdam: Buijten & Schipperheijn, 2000), 93.

2 Adam S. van der Woude, *Habakuk, Zefanja*, De prediking van het Oude Testament (Nijkerk: Callenbach, 1985), 113.

Gath, wordt niet genoemd. Wellicht omdat deze in de tijd van Sefanja geen betekenis meer had.³ Opvallend zijn de woordspelingen: ‘Gaza’ (גַּזָּה, ‘azzáh) met ‘ongezellig’ (אֲזִוָּה, ‘ázúváh), ‘Askelon’ (אֲשְׁקֶלֶן, ‘asjqəlon) met ‘wildernis’ (לִישְׁמָמָה, ‘lisjmámáh), ‘Ekron’ (אֶקְרוֹן, ‘eqron) met ‘ontwortelt worden’ (תֵּאָקֵר, té‘áqér). De steden die vermeld worden werden tijdens de verovering van het land niet door Israëel veroverd.

Het oordeel zou ook over deze niet veroverde steden komen. Jahweh zou ook hen bezoeken. De Griekse schrijver Herodot vermeldt dat rond 630vC noordelijke Skytische stammen de kust van Israëel overvielen. Ook kan er gedacht worden aan de Egyptische farao Necho (609vC) of Alexander de Grote (336-323vC) die het gebied overviel. Van Askelon horen we nog in 1099nC op het moment dat de kruisvaarders er vechten tegen de Osmanen.⁴

5 | Wee u, bewoners van het kustgebied, volk van Kretenzen, het woord van Jahweh is tegen u! Kanaän, land van de Filistijnen! Ik zal u doen ondergaan, zodat er geen inwoner meer is.

Evenals in Ez25:16 worden de inwoners van Filistea Kretenzen genoemd. De reden daarvoor is dat de Filistijnen oorspronkelijk uit Kreta kwamen (1Sm30:14; Ez25:16; Am9:7).⁵ Door het gebruik van de term ‘Kanaän’ grijpt de profeet terug op het feit dat de Kanaänieten mede voor een groot deel afkomstig waren van het gebied dat nu de Filistijnen bewoonden (Nm14:25; Dt1:7; Jz5:1).

6 | Het kustgebied zal tot weiden worden met putten voor herders en kooien voor kleinvee.

7 | En het gebied zal zijn voor het overblijfsel van het huis van Juda, zodat zij daarin zullen weiden. ‘s Avonds zullen zij in de huizen van Askelon neerliggen, want Jahweh, hun God, zal naar hen omzien en een omkeer in hun gevangenschap brengen.

Er zal een rest overblijven die zich zal bekeren tot Jahweh. God zal zich om hen bekommeren en een omkeer brengen in hun lot (vgl. 3:20). Deze belofte sluit nauw aan bij de gegevens in Deuteronomium 30:3.

3 Westerink, *Nahum, Habakuk en Zefanja*, 94.

4 Martin Holland, *Die Propheten Nahum, Habakuk und Zephanja*, Wuppertaler Studienbibel (Wuppertal: Brockhaus, 1986), 125.

5 K.A. Kitchen, ‘The Philistines,’ *Peoples of O.T. Times*, red. D.J. Wiseman (Oxford:Clarendon, 1973), 54.

5.2 De volken in het oosten (2:8-11)

(8) Ik heb de smadelijke woorden van Moab gehoord, en de beschimping door de Ammonieten, waarmee zij Mijn volk gesmaad hebben, zich verheven hebben tegen hun gebied. (9) Daarom, zo waar als Ik leef, spreekt Jahweh van de legermachten, de God van Israël: Voorzeker, Moab zal als Sodom worden, en de Ammonieten als Gomorra: een distelveld, een zoutgroeve, en een woestijnen tot in eeuwigheid! De rest van Mijn volk zal hen plunderen, het overblijfsel van Mijn volk zal hen in bezit nemen. (10) Dit overkomt hun vanwege hun trots, omdat zij zich al smadend verheven hebben tegen het volk van Jahweh van de legermachten. (11) Ontzagwekkend zal Jahweh voor hen zijn, want Hij zal alle goden van de aarde doen verschrompelen. Alle kuststreken van de heidenvolken zullen zich voor Hem neerbuigen, ieder vanuit zijn plaats.

| 8 | Ik heb de smadelijke woorden van Moab gehoord, en de beschimping door de Ammonieten, waarmee zij Mijn volk gesmaad hebben, zich verheven hebben tegen hun gebied.

Moab en Ammon worden in dit vers samen genoemd. Zij samen beiden van Lot af en bevinden zich in het Oostjordanse (Gn19:36-38). De koning van Moab liet Israël in het verleden niet toe om door zijn land te trekken. Hij riep de dwaalprofeet Bileam op om Israël te vervloeken (Nm22:6). Later veroverde de Moabitische koning Eglon de plaats Jericho van Israël (Re3:12). In het tekstgedeelte over Moab en Ammon verbindt God zich voor het eerst met het volk Israël in het Bijbelboek Sefanja. Er is sprake van ‘Mijn volk’ (2:8-9), ‘Jahweh van de Legermachten, de God van Israël’ (2:9), ‘Mijn natie’ (2:9) en ‘de mensen van Jahweh van de Legermachten’ (2:10). Wie Israël aanraakt, raakt God zelf aan.

| 9 | Daarom, zo waar als Ik leef, spreekt Jahweh van de legermachten, de God van Israël: Voorzeker, Moab zal als Sodom worden, en de Ammonieten als Gomorra: een distelveld, een zoutgroeve, en een woestijnen tot in eeuwigheid! De rest van Mijn volk zal hen plunderen, het overblijfsel van Mijn volk zal hen in bezit nemen.

Jahweh spreekt zijn volk in dit vers twee keer toe. De genadegiften en roepingen Gods zijn onberouwelijk. God zweert bij zichzelf omdat er geen hogere macht boven Hem staat. Lot werd gered uit Sodom. Ammon en Moab, zijn nakomelingen, komen net als Sodom om.⁶

6 J. Westerink, *Nahum, Habakuk en Zefanja* (Amsterdam: Buijten & Schipperheijn, 2000), 95.

| 10 | Dit overkomt hun vanwege hun trots, omdat zij zich al smadend verheven hebben tegen het volk van Jahweh van de legermachten.

Jahweh kan het niet uitstaan dat de volken er lust in hebben om Israël te bespotten. Dan gaat zijn hart spreken, al heeft Israël het niet verdient. Dan ontdekken de vijand dat Israël, ondanks dat het door Hosea 'niet Mijn volk' wordt genoemd (Hs1:9), toch ook Gods oogappel blijft (Zc2:8).

| 11 | Ontzagwekkend zal Jahweh voor hen zijn, want Hij zal alle goden van de aarde doen verschrompelen. Alle kuststreken van de heidenvolken zullen zich voor Hem neerbuigen, ieder vanuit zijn plaats.

De afgoden worden zwak en verschrompelen. Doordat het in dit vers om alle goden van de aarde gaat, mogen we deze uitspraak breder zien dan alleen het land van Moab of Ammon (vs9-10). Het oordeel over deze landen vormt de inleiding voor het oordeel over alle landen.

Verbonden met Gods komst is ook de redding voor de volken. Mensen van ver afgelegene plaatsen zullen bevrijding ontvangen van alle kwaad en God aanbidden op de dag van Jahweh. God is voor hen de koning die aan de aarde licht schenkt na een lange tijd van diepe duisternis en ellende. Al de volken zullen Jahweh vereren en zich voor Hem buigen (3:9-10; vgl. Js2:2; 41:1,5; 42:4,10,12; 49:1; 51:5).

5.3 De volken in het zuiden (2:12)

(12) Ook u, Cusjieten, zult door Mijn zwaard geveld zijn!

| 12 | Ook u, Cusjieten, zult door Mijn zwaard geveld zijn!

Nadat er geweest is op de Filistijnen in het westen, de Moabieten en Ammonieten in het oosten spreekt Sefanja over de Cusjieten in het zuiden. Ook zij zullen door Jahweh geslagen worden (vgl. Js18-20; Jr46; Ez29-32). De reden daarvoor vertelt Sefanja ons niet. Ze zullen in elk geval geveld worden door het zwaard van Jahweh. Kiest Sefanja er trouwens bewust voor om deze bevolkingsgroep te vermelden, omdat hij een nakomeling is van Cusji (1:1)?⁷

Uitleggers denken bij de Cusjieten graag aan Egypte, omdat er tijdens de vijfde dynastie Ethiopische vorsten over Egypte regeerden.⁸ Ze

7 William L. Holladay, "Reading Zephaniah with a Concordance: Suggestions for a Redaction History," *Journal of Biblical Literature* 120, no. 4 (2001): 679.

8 Holland, *Die Propheten Nahum, Habakuk und Zephania*, 128; Westerink, *Nahum, Habakuk en Zefanja*, 96; Richard D. Patterson, *Nahum, Habakkuk, Zephaniah*, *Wycliffe Exegetical Commentary* (Chicago: Moody, 1991), 349-350.

verwijzen naar de slag bij Karkemisch (605vC), waar de legers van farao Necho door de Babylonische troepen van Nebukadnezar vernietigd werden (2Kn24:7; Jr46). De vijfde dynastie van de Ethiopische vorsten eindigde echter in 664vC, enkele tijd voor het optreden van Sefanja. We kunnen het beste aan het land Ethiopië denken, zoals elders in het OT.⁹

5.4 De volken in het noorden (2:13-15)

(13) Hij zal ook zijn hand uitstrekken tegen het noorden en Assyrië doen ondergaan. Hij zal Nineve tot een woestijn maken, dor als een woestijn. (14) In het midden ervan zullen kudde neerliggen, allerlei in groepen levende dieren. Zowel kauw als nachtuil zal op zijn kapitelen overnachten. Een stem zal door het venster zingen, puin zal op de drempel liggen, want het cederwerk ligt open en bloot. (15) Dit is de uitgelaten stad, die zo veilig woonde, die in haar hart zei: 'Ik en niemand meer.' Hoe is zij tot een woestijn geworden, een rustplaats voor de wilde dieren! Ieder die erdoor trekt, fluit, en gebaart met zijn hand.

| 13 | Hij zal ook zijn hand uitstrekken tegen het noorden en Assyrië doen ondergaan. Hij zal Nineve tot een woestijn maken, dor als een woestijn.

Nadat de profeet over het land in het zuiden heeft gesproken, is er nog sprake van het Assyrische rijk in het noorden. In Nineve is de bruisende vreugde van mensen die mensen dat niets hen kan deren te vinden. Ze wanen zich volkomen veilig achter hun dikke muren. Niets kan hun stad laten scheuren.

Jahweh zegt duidelijk: 'Weg ermee!' De glans van Nineve duurde negentig jaar. Sanherib had de stad rondom 700vC gesticht als grote culturele wereldstad (Jn1:2; 3:3). In 612vC werd het verwoest door de Babyloniërs en bleef er enkel een ruïne over (Na2:2; 3:1). Trots en roem werden ingeruild tegen ondergang en gapende ruïnen. Nineve verhief zich ten hemel, maar zou neerstorten ter helle. Door deze uitspraak ontstaat er een brug tussen Nahum en Sefanja.

| 14 | In het midden ervan zullen kudde neerliggen, allerlei in groepen levende dieren. Zowel kauw als nachtuil zal op zijn kapitelen overnachten. Een stem zal door het venster zingen, puin zal op de drempel liggen, want het cederwerk ligt open en bloot.

Op de kapitelen die op de grond liggen vinden verschillende vogels een woonplaats. De vertalingen van de vogelsoorten is niet eenvoudig

9 van der Woude, *Habakuk, Zefanja*, 122.

vanuit het Hebreeuws. Bij *qá'at* ('kauw') wordt ook 'pelikaan' (NBG) of 'kameleon' (LXX) als vertaling voorgesteld. *Qippód* ('nachtuil') werd in het verleden geïdentificeerd met de 'roerdomp' (NBG) of 'egel' (LXX: *echinoi*).

| 15 | Dit is de uitgelaten stad, die zo veilig woonde, die in haar hart zei: 'Ik en niemand meer.' Hoe is zij tot een woestijn geworden, een rustplaats voor de wilde dieren! Ieder die erdoor trekt, fluit, en gebaart met zijn hand.

Jahweh bezoekt ook de stad die zich niet in deze tekst kenmerkt door afgoden, maar door haar eigen arrogante houding een afgod is. Door haar uitspraak 'Ik en niemand meer' stelt Nineve zich alleenheersend op. Buiten haar is er niemand hoger of gelijk. Dat is hetzelfde als zeggen: 'Ik ben God en niemand anders'.

Nineve waant zich veilig (נַחֲמָה) en onaanraakbaar. De term נַחֲמָה duidt op 'vertrouwen'. Nineve heeft God niet nodig en gelooft in zichzelf. God kan zulk een aanmatigende uitspraak niet aan zich voorbij laten gaan.¹⁰

[Heb je wel eens een oude stad bezocht waar enkel nog ruïnes van over waren? Vertel!](#)

[Welke zonde vind je het gevaarlijkst voor de gemeente van vandaag?](#)

[Waarin verschilt ons land van de Filistijnen, Assyriërs, Moabieten, Ammonieten of Cusjieten?](#)

5.5 Oordeel over Jeruzalem en de volken (3:1-8)

(1) Wee de rebelse, de beoedelde, de stad die onderdrukt! (2) Zij luistert niet naar de roepstem, geen bestraffing aanvaardt zij. Op Jahweh vertrouwt zij niet; tot haar God nadert zij niet. (3) Haar vorsten zijn in haar midden brullende leeuwen. Haar rechters zijn avondwolven, die geen botten overlaten tot de morgen. (4) Haar profeten zijn lichtzinnig, mannen vol trouweloosheid. Haar priesters ontheiligen het heilige, zij doen de wet geweld aan. (5) De rechtvaardige Jahweh is in haar midden, Hij doet geen onrecht. Elke morgen brengt Hij zijn recht aan het licht. Er ontbreekt niets aan, maar wie onrecht doet kent geen schaamte. (6) Ik heb heidenvolken uitgeroeid, hun hoektorens zijn verwoest. Ik heb hun

¹⁰ Elizabeth Achtemeier, *Nahum-Malachi*, Interpretation (Louisville: Westminster John Knox, 2012), 78; Westerink, *Nahum, Habakuk en Zefanja*, 93.

straten leeg gemaakt, niemand gaat er nog door. Hun steden liggen in puin; er is niemand meer, geen enkele inwoner. (7) Ik zei: U zou Mij moeten vrezen, u zou de discipline moeten aanvaarden, opdat haar woning niet uitgeroeid zou worden. Hoe Ik haar ook opriep, toch waren zij er vroeg bij en handelden totaal verderfelijk. (8) Daarom verwacht Mij, spreekt Jahweh, op de dag dat Ik opsta om buit te halen, want Mijn oordeel is de heidenvolken te verzamelen, de koninkrijken bijeen te brengen, om over hen Mijn gramschap uit te storten, heel Mijn brandende toorn. Want door het vuur van Mijn ijver zal heel dit land verteerd worden.

| 1 | Wee de rebelse, de bezoedelde, de stad die onderdrukt!

Nadat Jahweh zich tot de volken richtte, keert Hij zich weer tot Jeruzalem. Hierin volgt de profeet in zijn boek dezelfde opbouw als Amos 1-2. Terwijl de inwoners van Juda in Sf2 de gedachte konden krijgen dat de buien om hen heen trokken omdat het vuur van Gods toorn de volken rondom hen trof, hangen de onweerswolken nu zwaar en donker boven Jeruzalem zelf. De stad wordt aan het begin van deze perikoop niet bij naam genoemd. Daardoor ontstaat er een spanning in de tekst: over welke stad heeft de profeet het? Dit verrassingseffect wordt versterkt door de dubbelzinnige woordkeuze: *mórāʾá* betekent zowel 'rebels' als 'illuster'; *nigʾáláh* betekent zowel 'bezoedeld' als 'verlost' en *jónáh* betekent zowel 'gewelddadig' als 'duif'.

| 2 | Zij luistert niet naar de roepstem, geen bestraffing aanvaardt zij. Op Jahweh vertrouwt zij niet; tot haar God nadert zij niet.

Wie gelooft die zal leven, maar wie niet gelooft zal het oordeel tegemoet gaan. De toorn van God blijft op hem.

| 3 | Haar vorsten zijn in haar midden brullende leeuwen. Haar rechters zijn avondwolven, die geen botten overlaten tot de morgen.

De vorsten zijn helemaal gericht op hun eigen belangen ten koste van degenen over wie ze zijn gesteld. Van zulke mensen is weinig te verwachten voor hen die komen vragen om recht tegenover hun tegenpartij.

| 4 | Haar profeten zijn lichtzinnig, mannen vol trouweloosheid. Haar priesters ontheiligen het heilige, zij doen de wet geweld aan.

Maar niet alleen de vorsten, ook de zogenaamde geestelijke leiders deugen niet. Ze zeggen maar wat, terwijl ze zich uitgeven voor mannen die woorden van God spreken. De priesters, die geroepen zijn om te waken voor de reinheid van de tempel en tot taak hebben het volk in Gods Thora te onderwijzen, doen precies het tegenovergestelde van wat ze moeten doen. Ze praten hun eigen zonden goed en doen de Thora geweld aan.

Jeruzalem doet waar het zin in heeft. Dit soort verwijten, die de profeet in dit vers uitspreekt, vinden we ook elders bij de profeten (Js28:7v.; Jr5:31; 23:11; Hs4:5vv.; Mi3:11).

| 5 | De rechtvaardige Jahweh is in haar midden, Hij doet geen onrecht. Elke morgen brengt Hij zijn recht aan het licht. Er ontbreekt niets aan, maar wie onrecht doet kent geen schaamte.

| 6 | Ik heb heidenvolken uitgeroeid, hun hoektorens zijn verwoest. Ik heb hun straten leeg gemaakt, niemand gaat er nog door. Hun steden liggen in puin; er is niemand meer, geen enkele inwoner.

Jahweh keert zich weer tot de volkeren. De hoektorens verwijzen naar allerlei verdedigingswerken.

| 7 | Ik zei: U zou Mij moeten vrezen, u zou de discipline moeten aanvaarden, opdat haar woning niet uitgeroeid zou worden. Hoe Ik haar ook opriep, toch waren zij er vroeg bij en handelden totaal verderfelijk.

| 8 | Daarom verwacht Mij, spreekt Jahweh, op de dag dat Ik opsta om buit te halen, want Mijn oordeel is de heidenvolken te verzamelen, de koninkrijken bijeen te brengen, om over hen Mijn gramschap uit te storten, heel Mijn brandende toorn. Want door het vuur van Mijn ijver zal heel dit land verteerd worden.

Dit vers is het enige in het OT dat alle consonanten van het Hebreeuwse alfabet bevat: לכן חכורלי נאם יהוה ליום קומי לעד כי משפטי לאסף גוים לקבצי ממלכות לשפך עליהם זעמי כל חרון אפי כי באש קנאתי תאכל כל-הארץ. Het is ook het enige vers in Sefanja, dat duidelijk erop wijst dat Jahweh de hele schepping zal bezoeken (vgl. 1:2,18). Dat gebeuren is verbonden met het verzamelen en bijeenbrengen van de volken – iets wat in de Bijbel steeds verbonden is met de dag van het oordeel (Ez39:4; Jl3:2; Zc14:3,12-14).

In de joodse traditie is het gebruikelijk om Sefanja 3 samen met Genesis 11 te lezen. Zoals Genesis 11:1 begint met ‘heel de aarde’, eindigt Sefanja 3:8 met deze woorden. Ook is er in beide teksten sprake van ‘tong’

(Gn11:1; Sf3:13). De profetie van Sefanja wordt daardoor geïnterpreteerd als een belofte dat alle mensen elkaar straks weer zullen begrijpen. Verder staat het maken van de eigen 'naam' tegenover het belijden van Gods naam (Gn11:4; Sf3:13). Aron Pinker vermoedt dat de profeet Sefanja deze allusies bewust vermeldt, omdat in de tijd van koning Josia Babylon zich begon te ontwikkelen tot grootmacht.¹¹ De latere ballingen uit Juda die in Babylon de nieuwe Babeltoren (Etemenaki) voor Nebukadnezar moesten bouwen, beseften daardoor dat ook aan deze roem en rijkdom een einde zou komen. Anders zou het verlopen met Gods koninkrijk. Daaraan zou geen einde komen. Het zou volledig zijn, zoals de letters van Sefanja 3:8 volledig waren.

---

11 Aron Pinker, "The Book of Zephaniah: Allusions to the Tower of Babel," *Jewish Bible Quarterly* 28, no. 1 (2000): 4–9.

6 Het leven in het messiaanse rijk (3:9-20)

(9) Voorzeker, dan zal Ik bij de volken de lippen veranderen in reine lippen, zodat zij allen de Naam van Jahweh aan zullen roepen, om Hem schouder aan schouder te dienen. (10) Van over de rivieren van Cusj zullen zij die vurig tot Mij bidden, met de dochter van Mijn verspreiden, Mijn offer brengen. (11) Op die dag zult u zich niet schamen over al uw daden, waarmee u tegen Mij in opstand kwam, want dan zal Ik hen uit uw midden wegdoen die uitgelaten zijn over uw hoogmoed. Voortaan zult u zich niet meer verheffen omwille van Mijn heilige berg. (12) Maar Ik zal in jullie midden doen overblijven een zwak en gering volk. Zij zullen op de Naam van Jahweh vertrouwen. (13) Het overblijfsel van Israël zal geen onrecht doen en geen leugen spreken, en in hun mond zal niet gevonden worden een tong die bedriegt. Ja, zij zullen weiden en neerliggen, en niemand zal hen verschrikken. (14) Zing vrolijk, dochter van Sion! Juich, Israël! Wees blij en spring op van vreugde met heel uw hart, dochter van Jeruzalem! (15) Jahweh heeft uw oordelen weggenomen, Hij heeft uw vijand weggejaagd. De Koning van Israël, Jahweh, is in uw midden: u zult geen kwaad meer zien. (16) Op die dag zal tegen Jeruzalem gezegd worden: Wees niet bevreesd, Sion! Laat uw handen niet slap worden. (17) Jahweh, jullie God, is in jullie midden, een Held, Die verlossen zal. Hij zal zich over jullie verblijden met vreugde. Hij zal zwijgen van liefde. Hij zal zich over jullie verheugen met gejuich. (18) Wie bedroefd zijn vanwege de samenkomst zal Ik verzamelen, zij zijn uit u; de smaad drukt als een last op haar. (19) Zie, in die tijd ga Ik optreden tegen al uw verdrukkers. Ik zal verlossen wie hinkt, bijeenbrengen wie verdreven is. Ik zal hen maken tot een lof en tot een naam in heel het land waar zij beschaamd waren. (20) In die tijd zal Ik u hierheen brengen, namelijk in de tijd dat Ik u zal bijeenbrengen. Voorzeker, Ik zal u zetten tot een naam en tot lof onder alle volken van de aarde, wanneer Ik voor uw ogen een omkeer in uw gevangenschap breng, zegt Jahweh.

| 9 | Voorzeker, dan zal Ik bij de volken de lippen veranderen in reine lippen, zodat zij allen de Naam van Jahweh aan zullen roepen, om Hem schouder aan schouder te dienen.

We merken dat in dit vers niet het vuur van het oordeel laait, maar het belovend spreken van Jahweh klinkt.¹ Sefanja komt zo tot een climax waarin hij de zegen van Jahweh voor de rechtvaardigen beschrijft. God zal de schepping veranderen. De mensen zullen reine woorden spreken. Geen haat of laster zal er meer over hun tong komen. Er zal vrede zijn onder de volken. Ze zullen naar de berg van Jahweh gaan om God te eren (vgl. Js2:2-5; Mi4:1; Zc2:11; 8:20-23; 14:16vv.).

| 10 | Van over de rivieren van Cusj zullen zij die vurig tot Mij bidden, met de dochter van Mijn verspreiden, Mijn offer brengen.

De volken die Jahweh zullen aanbidden zijn van overal afkomstig. De profeet benadrukt hierbij dat zij ook van over de rivieren van Cusj komen. Het is mogelijk dat hij doelt op Israëlieten die naar die gebieden verdreven zijn. Mart-Jan Paul ziet echter ook een mogelijkheid om aan de volken te denken die vanuit dit gebied komen.²

| 11 | Op die dag zult u zich niet schamen over al uw daden, waarmee u tegen Mij in opstand kwam, want dan zal Ik hen uit uw midden wegdoen die uitgelaten zijn over uw hoogmoed. Voortaan zult u zich niet meer verheffen omwille van Mijn heilige berg.

Mensen die hoogmoedig pronken met hun afkomst als kinderen van Abraham zullen door Jahweh weggedaan worden.

| 12 | Maar Ik zal in jullie midden doen overblijven een zwak en gering volk. Zij zullen op de Naam van Jahweh vertrouwen.

Jahweh zal een ellendig en arm volk doen overblijven. Bij 'gering' (Hebr. *dál*) hoeven we niet enkel te denken aan een economisch gering volk, maar ook aan een volk dat gering van zichzelf denkt en onbelangrijk acht.³ Op die wijze denkt David aan beiden in Ps41: 'Gelukkig wie zorgt voor de armen; in kwade dagen zal Jahweh hem uitkomst geven' (vs1).

God heeft een hart voor de mensen die economisch arm zijn ten opzichte van de anderen. Zo geldt al in de Thora: 'Iemand die gering is, mag je in een rechtszaak niet bevoordelen' (Ex23:3). 'Wees niet partijdig wanneer je rechtspreekt. Trek geringen niet voor en zie machthebbers niet

1 Jacob Westerink, *Nahum, Habakuk en Zefanja: Profeten van het oordeel van God* (Amsterdam: Buiten & Schipperheijn, 2000), 102.

2 Mart-Jan Paul, "Zephaniah, Prophet of the Day of YHWH," in *The Lion Has Roared: Theological Themes in the Prophetic Literature of the Old Testament*, ed. Hendrik G.L. Peels and Fanie Snyman (Eugene: Pickwick, 2012), 94.

3 M.D. Carroll, 'לָלֵךְ,' *New International Dictionary of Old Testament Theology and Exegesis*, red. W.A. VanGemeren, Vol. I (Grand Rapids:Zondervan, 1997),

naar de ogen. Spreek rechtvaardig recht over je naasten' (Lv19:15; vgl. Dt1:17). Over degenen die puur op economische winst uit zijn ten kost van de ander spreekt vooral de profeet Amos: 'Jullie kopen de zwakken voor een handvol zilver, de armen voor een paar sandalen, en jullie zeggen: "Ook het kaf verkopen we als graan!" (Am8:6) en 'Jullie vertrappen de geringen en eisen een deel van hun graan op' (Am5:11a; vgl. 2:7; 4:1). Daarom komt het oordeel over het volk, want 'Huizen van steen hebben jullie gebouwd, maar je zult er niet in wonen; prachtige wijngaarden hebben jullie geplant, maar je zult er geen wijn van drinken' (Am5:11b).

Maar evenals God een hart heeft voor de mensen die economisch arm zijn, heeft Hij ook een hart voor degenen die zich als gering in eigen ogen zien. Aan hen komt de zegen toe: 'De geringen zullen eten en worden verzadigd. Zij die hem zoeken, brengen lof aan Jahweh. Voor altijd mogen jullie leven!' (Ps22:27). 'Wie gering zijn leidt hij in het rechte spoor, hij leert geringen hun paden te gaan' (Ps25:9). 'Wie gering zijn, zullen het land bezitten en gelukkig leven in overvloed en vrede' (Ps37:11). Beide facetten zijn in de Bijbel dus nauw met elkaar verbonden. Dat wordt eveneens duidelijk door de Qumran gemeenschap waar belang wordt gehecht aan zowel de geestelijk als de economisch geringe.⁴ En het Nieuwe Testament spreekt diezelfde taal.⁵ Ondanks dat Christus' in zijn prediking soms de nadruk legt op het belang van een geestelijke nederigheid als Hij spreekt over de 'armen van geest' (Mt5:3; Lc6:20), horen we ook diverse vermaningen om nederig in economisch opzicht te blijven en de armen te ondersteunen (vgl. Mc10:21; Lc6:24; 2Ko8:9; Gl2:10). Christus is vandaar uiteindelijk de Persoon bij uitstek die kan zeggen: 'De geest van God, Jahweh, rust op Mij, want Jahweh heeft Mij gezalfd. Om aan armen het goede nieuws te brengen' (Js61:1a).

Doordat Jahweh in het midden van Juda zal wonen, houdt de gelovige die het profetische woord serieus neemt, zich vast aan de gedachte dat God eens Israël weer bijeen zal brengen in een plaats en dat Hij in hun midden zal verblijven. Er wordt zo gerekend met een terugkeer van de ballingen uit de Assyrische gevangenschap (vgl. Sf3:18-19).⁶

4 1QpHab 12:3,6,10; H. Ringgren, *The Faith of Qumran* (Philadelphia:Fortress, 1963), 141.

5 Peter C. Smith, *Micha-Malachi*, Word Biblical Commentary 32 (Dallas: Word, 1984), 142.

6 Adam S. van der Woude, *Habakuk, Zefanja*, De prediking van het Oude Testament (Nijkerk: Callenbach, 1985), 134.

- | 13 |** **Het overblijfsel van Israël zal geen onrecht doen en geen leugen spreken, en in hun mond zal niet gevonden worden een tong die bedriegt. Ja, zij zullen weiden en neerliggen, en niemand zal hen verschrikken.**

Het overblijfsel dat terugkeert zijn niet vele edelen of rijken. Het zijn de armen, de zachtmoedige in het land, de verschoppelingen die hun hoop en vertrouwen volledig op Jahweh hebben gericht. Het is het volk dat niets in zichzelf en niets van zichzelf heeft. Zij staan tegenover de overblijfsels van Baäl, die onder het oordeel worden gesteld (1:4).

- | 14 |** **Zing vrolijk, dochter van Sion! Juich, Israël! Wees blij en spring op van vreugde met heel uw hart, dochter van Jeruzalem!**

Net als in andere profetische boeken kent Sf de vreugde die er straks zal zijn bij het herstel van Israël (vgl. Js12:4-6; 54:1; Zc2:14; 9:9-10; Jl2:21-24). Het vrolijk geluid van Sion en Jahweh (vs17) zullen dan het bittere geschreeuw van de krijger doen vergeten (Sf1:14). Jahweh zal zijn verbond in vervulling doen gaan. Jeruzalem mag weten dat er voor degenen die hun vertrouwen op Jahweh stellen uiteindelijk vrede, harmonie en redding zal zijn. Zegen in overvloed voor de zachtmoedigen die gehoorzaam zijn aan Jahweh.

- | 15 |** **Jahweh heeft uw oordelen weggenomen, Hij heeft uw vijand weggejaagd. De Koning van Israël, Jahweh, is in uw midden: u zult geen kwaad meer zien.**

Net als Mi4:7 spreekt ook Sf over het koningschap van Jahweh. God zal straks niet koning worden, maar is het reeds al. Zijn koningschap zal enkel overal ter wereld erkend worden. Iedere mond zal belijden dat Hij Heer is en elke knie zal zich voor Hem buigen. Niet meer de zondige mens zal in het midden staan, maar God en zijn Messias.

- | 16 |** **Op die dag zal tegen Jeruzalem gezegd worden: Wees niet bevreesd, Sion! Laat uw handen niet slap worden.**

Slappe handen zijn handen die naar beneden hangen of werkeloos in de schoot liggen omdat er geen moed en kracht meer is om te doen wat men eigenlijk moet doen. Zo iemand zie het niet meer zitten en is door vrees overmand. De bewoners van de stad mogen echter elke angst wegdoen. Jahweh is in haar midden. Hij is een krijgsheld die garant staat voor de vrede van Jeruzalem (vgl. Js42:13; Jr14:9; 20:11).

| 17 | Jahweh, jullie God, is in jullie midden, een Held, Die verlossen zal. Hij zal zich over jullie verblijden met vreugde. Hij zal zwijgen van liefde. Hij zal zich over jullie verheugen met gejuich.

Bij de Held in dit vers is er in het verleden gedacht aan de Messias (vgl. Ps89). God zal in zijn liefde zwijgen over de zonden en de schuld van het volk. Hij spreekt er niet meer over. In zijn liefde ziet Hij geen zonde meer in het volk. Deze belofte van de profeet sluit aan bij Deuteronomium 30:9.

| 18 | Wie bedroefd zijn vanwege de samenkomst zal Ik verzamelen, zij zijn uit u; de smaad drukt als een last op haar.

Acht keer lezen we in de laatste woorden van Sf over Jahweh die wil. De zegen zal uiteindelijk door Jahweh zelf worden verwerkelijkt die het volk genadig tegemoet komt. Vreugde en liefde zullen uiteindelijk overwinnen.

| 19 | Zie, in die tijd ga Ik optreden tegen al uw verdrukkers. Ik zal verlossen wie hinkt, bijeenbrengen wie verdreven is. Ik zal hen maken tot een lof en tot een naam in heel het land waar zij beschaamd waren.

Deze belofte van de profeet sluit nauw aan bij de gegevens in Deuteronomium 26:19 en 30:3-4.

| 20 | In die tijd zal Ik u hierheen brengen, namelijk in de tijd dat Ik u zal bijeenbrengen. Voorzeker, Ik zal u zetten tot een naam en tot lof onder alle volken van de aarde, wanneer Ik voor uw ogen een omkeer in uw gevangenschap breng, zegt Jahweh.

Uiteindelijk zullen degenen die hun schuilplaats bij Jahweh hebben gevonden veilig wonen. Ze zullen door Hem gezegend worden. Nog is er plaats voor Sefanja's hoorders die op dit moment het op een loopje met Jahweh nemen. Nog is er een mogelijkheid voor genade via de weg van de zachtmoedigheid. Wel moet men zich haasten, want de komende dag van Jahweh is nabij en haast zich spoedig naar het einde.

[Op welke stad concentreert Sefanja zich op het einde van zijn boek?](#)

[In hoeverre ben je je bewust van de ernst dat de kinderen van Gods Koninkrijk buitengeworpen kunnen worden?](#)

Welke consequenties heeft de boodschap van Sefanja voor onze Godsrelatie?

In Sf3 wordt er over Jahweh gesproken als Koning, Herder en Bruidegom. Welke van deze namen spreekt je het meeste aan en waarom?

Op welke manier heb jij geleerd te zwijgen over de vergeven zonden van anderen?

Probeer eens te beschrijven hoe een arme boer in een derde wereldland Sf zou ervaren.

7 Literatuurlijst

- Achtemeier, Elizabeth. *Nahum-Malachi*. Interpretation. Louisville: Westminster John Knox, 2012.
- Albertz, Rainer, James Nogalski, and Jakob Wöhrle, eds. *Perspectives on the Formation of the Book of the Twelve: Methodological Foundations, Redactional Processes, Historical Insights*. Beihefte zur Zeitschrift für die alttestamentliche Wissenschaft 433. Berlin: De Gruyter, 2012.
- [Anonymus]. “Vitae Prophetarum: Leven van de profeten.” In *De profeten: Joodse en christelijke legenden uit de oudheid*, translated by Pieter W. van der Horst. Amsterdam: Athenaeum-Polak & Van Gennep, 2001.
- Archer, Gleason. *A Survey of Old Testament Introduction*. Chicago: Moody, 1974.
- Augustinus, Aurelius. *De stad van God [De Civitate Dei]*. Translated by Gerard Wijdeveld. Amsterdam: Ambo, 2014.
- Baker, David W. *Nahum, Habakkuk and Zephaniah: An Introduction and Commentary*. Tyndale Old Testament commentaries 27. Nottingham: InterVarsity, 1988.
- Beck, Martin. “Das Dodekapropheton Als Anthologie.” *Zeitschrift für die alttestamentliche Wissenschaft* 118, no. 4 (2006): 558–581.
- Ben Zvi, Ehud. *A Historical-Critical Study of the Book of Zephaniah*. Beihefte zur Zeitschrift für die alttestamentliche Wissenschaft 198. Berlin: De Gruyter, 2012.
- Bentzen, Aage. *Introduction to the Old Testament*. Copenhagen: Gad, 1948.
- Ellis, E. Earle. “The Old Testament Canon in the Early Church: Biblical Interpretation in the New Testament Church.” In *Mikra: Text, Translation, Reading, and Interpretation of the Hebrew Bible in Ancient Judaism and Early Christianity*, edited by M.J. Mulder and Harry Sysling. Compendia rerum Iudaicarum ad Novum Testamentum. Section 2. Literature of the Jewish people in the period of the Second Temple and the Talmud 1. Assen: van Gorcum, 1990.
- Fuller, R. “The Form and Formation of the Book of the Twelve: The Evidence from the Judean Desert.” In *Forming Prophetic Literature: Essays on Isaiah and the Twelve in Honor of John D. W. Watts*, edited by James W. Watts and Paul R. House, 86–101. Journal for the Study of the Old Testament. Supplement series 235. Sheffield: Sheffield Academic, 1996.
- Hanke, H.A. “Zephaniah.” In *The Wycliffe Bible Commentary*, edited by Charles F. Pfeiffer. Nashville: Southwestern, 1964.
- Harris, R. Laird. “Pāqad.” In *Theological Dictionary of the Old Testament*. Vol. 2. Grand Rapids: Eerdmans, 1980.
- Holladay, William L. *A Concise Hebrew and Aramaic Lexicon of the Old Testament*. Grand Rapids: Eerdmans, 2000.

- . “Reading Zephaniah with a Concordance: Suggestions for a Redaction History.” *Journal of Biblical Literature* 120, no. 4 (2001): 671–684.
- Holland, Martin. *Die Propheten Nahum, Habakuk und Zephaniah*. Wuppertaler Studienbibel. Wuppertal: Brockhaus, 1986.
- House, Paul R. *The Unity of the Twelve*. Journal for the Study of the Old Testament. Supplement Series 97. Sheffield: Almond, 1990.
- . *Zephaniah: A Prophetic Drama*. Journal for the study of the Old Testament. Supplement Series 69. Sheffield: Almond, 1989.
- Jones, Barry A. “The Book of the Twelve as a Witness to Ancient Biblical Interpretation.” In *Reading and Hearing the Book of the Twelve*, edited by James Nogalski and Marvin A. Sweeney, 65–74. Symposium series (Society of Biblical Literature) 15. Atlanta: Society of Biblical Literature, 2000.
- . *The Formation of the Book of the Twelve: A Study in Text and Canon*. Dissertation Series (Society of Biblical Literature) 149. Atlanta: Scholars, 1995.
- Josephus, Flavius. *Contra Apionem*. Translated by Fik J.A.M. Meijer and Marinus A. Wes. Baarn: Ambo, 1996–1998.
- Kapelrud, Arvid S. *The Message of the Prophet Zephaniah: Morphology and Ideas*. Vetus Testamentum. Supplements 25. Oslo: Universitetsforlaget, 1975.
- Keil, Carl F., and Franz J. Delitzsch. *Minor Prophets*. Commentary on the Old Testament 10. Grand Rapids: Eerdmans, 1988.
- Keller, Carl-A. *Nahoum, Habacuc, Sophonie*. Commentaire de l’Ancien testament 11b. Neuchâtel: Delachaux et Niestle, 1971.
- King, Greg A. “The Day of the Lord in Zephaniah.” *Bibliotheca sacra* 152, no. 605 (1995): 16–32.
- Koorevaar, Hendrik J. “The Twelve and the Fifteen: About the Size, Order, and Relationship inside the Writing Prophets.” In *The Book of the Twelve: An Anthology of Prophetic Books, or, The Result of Complex Redactional Processes?*, edited by Heiko Wenzel, 119–148. Osnabrücker Studien zur jüdischen und christlichen Bibel 4, 2018.
- van Leeuwen, Cornelis. *Hosea*. Prediking van het Oude Testament. Nijkerk: Callenbach, 1969.
- Lehrman, Samuel M. “Zephaniah.” In *The Twelve Prophets*, edited by Abraham Cohen. Soncino. Londen: Soncino, 1983.
- Lescow, Theodor. *Das Buch Maleachi: Texttheorie–Auslegung–Kanontheorie (mit einem Exkurs über Jeremia 8,8-9)*. Arbeiten zur Theologie 75. Stuttgart: Calwer, 1993.
- Lippl, Joseph. *Das Buch des Propheten Sophonias*. Biblische Studien 15.3. Freiburg: Herder, 1910.
- Möller, Hans. *Alttestamentliche Bibelkunde*. Berlin: Evangelische Verlaganstalt, 1986.
- Motyer, J.A. “Zephaniah.” In *The Minor Prophets: An Exegetical and Expository Commentary*, edited by Thomas E. McComiskey. Vol. 3. Grand Rapids: Baker Book House, 2003.
- Neusner, Jacob, ed. *B. Megillah*. The Babylonian Talmud: A Translation and Commentary 7. Nashville: Hendrickson, 2011.

- Patterson, Richard D. *Nahum, Habakkuk, Zephaniah*. Wycliffe Exegetical Commentary. Chicago: Moody, 1991.
- Paul, Mart-Jan. "Zephaniah, Prophet of the Day of YHWH." In *The Lion Has Roared: Theological Themes in the Prophetic Literature of the Old Testament*, edited by Hendrik G.L. Peels and Fanie Snyman, 87–95. Eugene: Pickwick, 2012.
- Paul, Mart-Jan, Gijs Van den Brink, and J.C. (Hans) Bette, eds. *Bijbelcommentaar Hosea–Maleachi*. Studiebijbel Oude Testament 12. Doorn: Centrum voor Bijbelonderzoek, 2015.
- Pinker, Aron. "The Book of Zephaniah: Allusions to the Tower of Babel." *Jewish Bible Quarterly* 28, no. 1 (2000): 3–11.
- Pseudo-Ezra. "4 Ezra." In *Buiten de Vesting*, translated by Pieter Oussoren and Renate Dekker, 331–370. Vught: Skandalon, 2009.
- Rice, Gene. "The African Roots of the Prophet Zephaniah." *Journal of Religious Thought* 36, no. 1 (1979): 21–31.
- Ridderbos, Jan. *De kleine profeten*. 3rd ed. 3 vols. Korte Verklaring der Heilige Schrift, met nieuwe vertaling. Kampen: Kok, 1966.
- Rudolph, Wilhelm. *Micha, Nahum, Habakuk, Zephania*. Kommentar zum Alten Testament. Berlin: Evangelische Verlagsanstalt, 1977.
- Schart, Aaron. *Die Entstehung des Zwölfprophetenbuchs: Neubearbeitungen von Amos im Rahmen schriftenübergreifender Redaktionsprozesse*. Beihefte zur Zeitschrift für die alttestamentliche Wissenschaft 260. Berlin: De Gruyter, 1998.
- Schwally, Friedrich. "Das Buch Ssefanjâ, Eine Historisch-Kritische Untersuchung." *Zeitschrift für die Alttestamentliche Wissenschaft* 10, no. 1 (1890): 165–240.
- Shepherd, Michael B. "Compositional Analysis of the Twelve." *Zeitschrift für die alttestamentliche Wissenschaft* 120, no. 2 (2008): 184–193.
- ben Sira, Jozua. "Jesus Sirach." In *Buiten de Vesting*, translated by Pieter Oussoren and Renate Dekker, 189–240. Vught: Skandalon, 2009.
- Smith, George A. *The Book of the Twelve Prophets, Commonly Called the Minor*. 3 vols. Expositor's Bible. London: Hodder & Stoughton, 1898.
- Smith, John M.P. *A Critical and Exegetical Commentary on the Books of Micah, Zephaniah and Nahum*. International Critical Commentary. Edinburgh: T&T Clark, 1928.
- Smith, Peter C. *Micha–Malachi*. Word Biblical Commentary 32. Dallas: Word, 1984.
- Snowden, Frank M. *Blacks in Antiquity: Ethiopians in the Greco-Roman Experience*. Cambridge: Harvard University, 1995.
- Walker, Larry L. "Zephaniah." In *Daniel and the Minor Prophets*, edited by Frank E. Gaebelien, 7:535–565. Expositor's Bible Commentary. Grand Rapids: Zondervan, 1985.
- Watts, John D. W. *The Books of Joel, Obadiah, Jonah, Nahum, Habakkuk and Zephaniah*. Cambridge Bible Commentary. London: Cambridge University, 1975.
- Westerink, Jacob. *Nahum, Habakuk en Zefanja: Profeten van het oordeel van God*. Amsterdam: Buijten & Schipperheijn, 2000.

- Wolfe, Rolland E. "The Editing of the Book of the Twelve." *Zeitschrift für die Alttestamentliche Wissenschaft* 53, no. 1 (1935).
- Wolff, Hans W. *Obadiah and Jonah*. Minneapolis: Augsburg, 1986.
- Wood, Leon J. *The Prophets of Israel*. Grand Rapids: Baker Book House, 1979.
- van der Woude, Adam S. *Habakuk, Zefanja*. De prediking van het Oude Testament. Nijkerk: Callenbach, 1985.
- Zenger, Erich, ed. *Einleitung in Das Alte Testament*. Kohlhammer Studienbücher Theologie 1. Stuttgart: Kohlhammer, 2006.